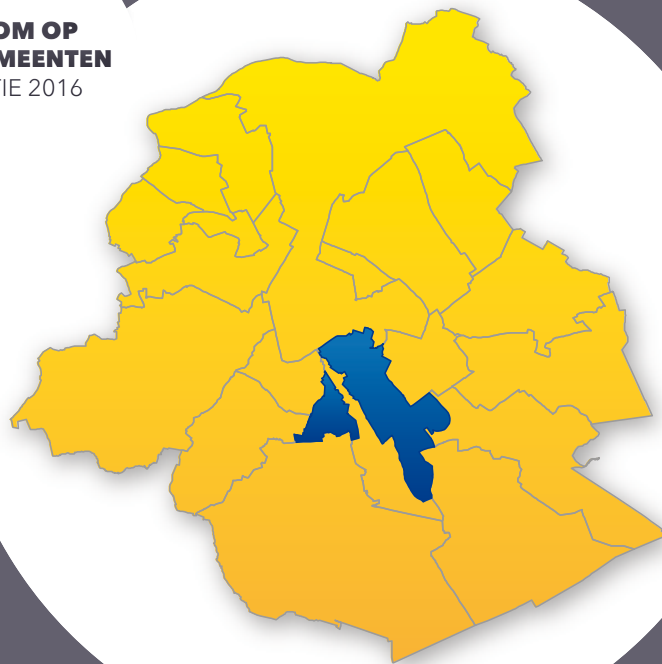

**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016

zoom op

ELSENE

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL

OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Elsene.

Ce document est également disponible en français.

1. ELSENE EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN**4****2. BEVOLKING****11**

2.1.	Evolutie en loop van de bevolking	11
2.2.	Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht	12
2.3.	Nationaliteiten	14
2.4.	Huishoudens	15

3. JONGE KINDEREN**16**

3.1.	Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	16
3.2.	Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	16

4. ONDERWIJS**18**

4.1.	Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	18
4.2.	Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm	19
4.3.	Schoolachterstand	20

5. ARBEIDSMARKT**21**

5.1.	Socio-economische positie van de bevolking	21
5.2.	Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	22
5.3.	Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	23
5.4.	Deeltijdse werknemers	23

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT**24**

6.1.	Binnenlandse werkgelegenheid	24
6.2.	Ondernemingen	25
6.3.	Evolutie 2006-2013	26

7. INKOMENS**27**

7.1.	Fiscale inkomens	27
7.2.	Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	30
7.3.	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV)	32

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN**33**

8.1.	Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	33
8.2.	Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	33
8.3.	Investeringen	35

9. HUISVESTING**36**

9.1.	Kenmerken van het woningbestand	36
9.2.	Sociale woningen	38
9.3.	Huurprijs en vastgoedprijzen	38

10. GEZONDHEID**39**

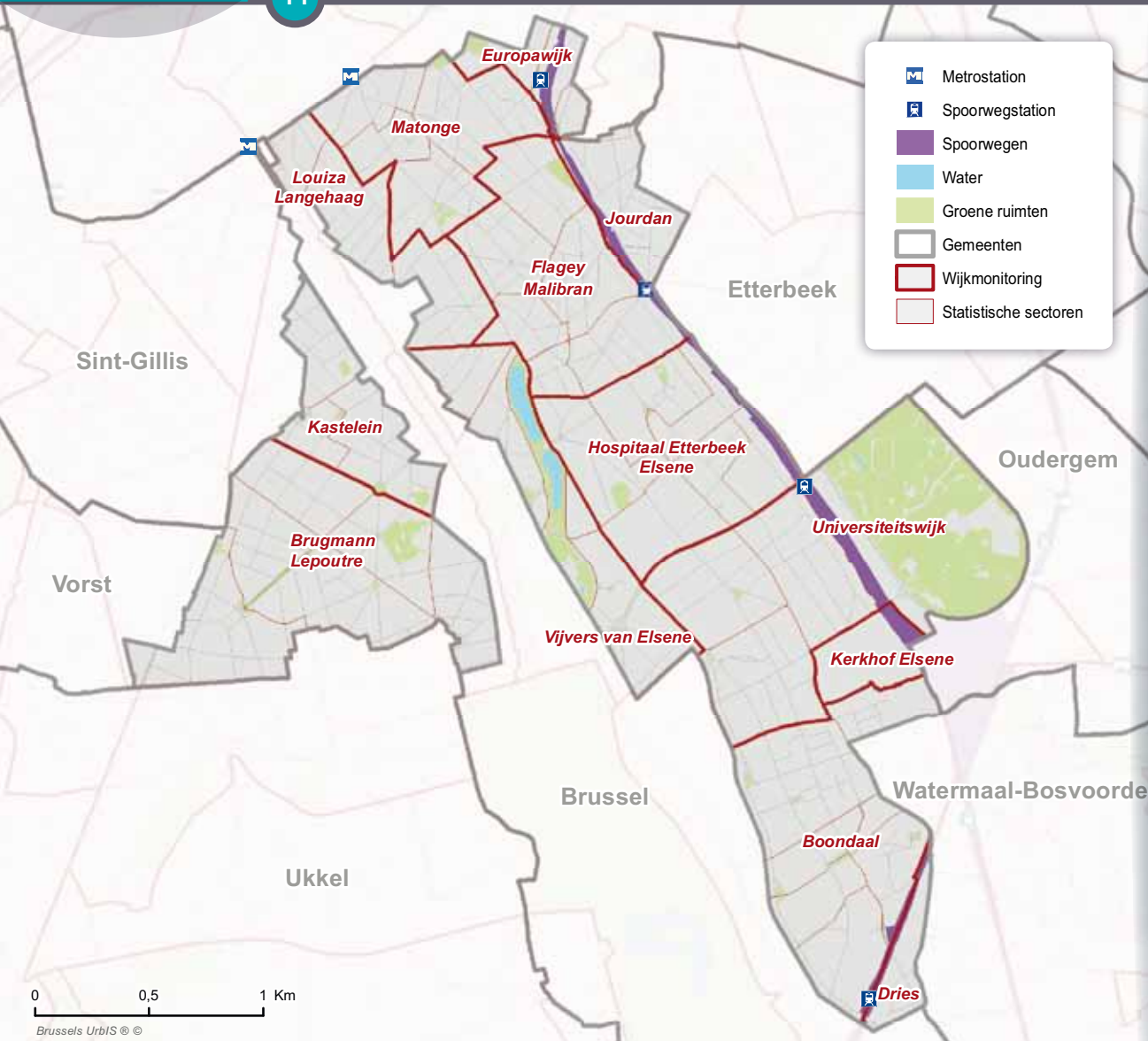
10.1.	Gezondheid van de pasgeborenen	39
10.2.	Algemene gezondheidstoestand	41

WOORDENLIJST**44****LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN****48****VOOR WIE MEER WIL WETEN****49**

1. ELSENE EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekarta van Elsen

LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

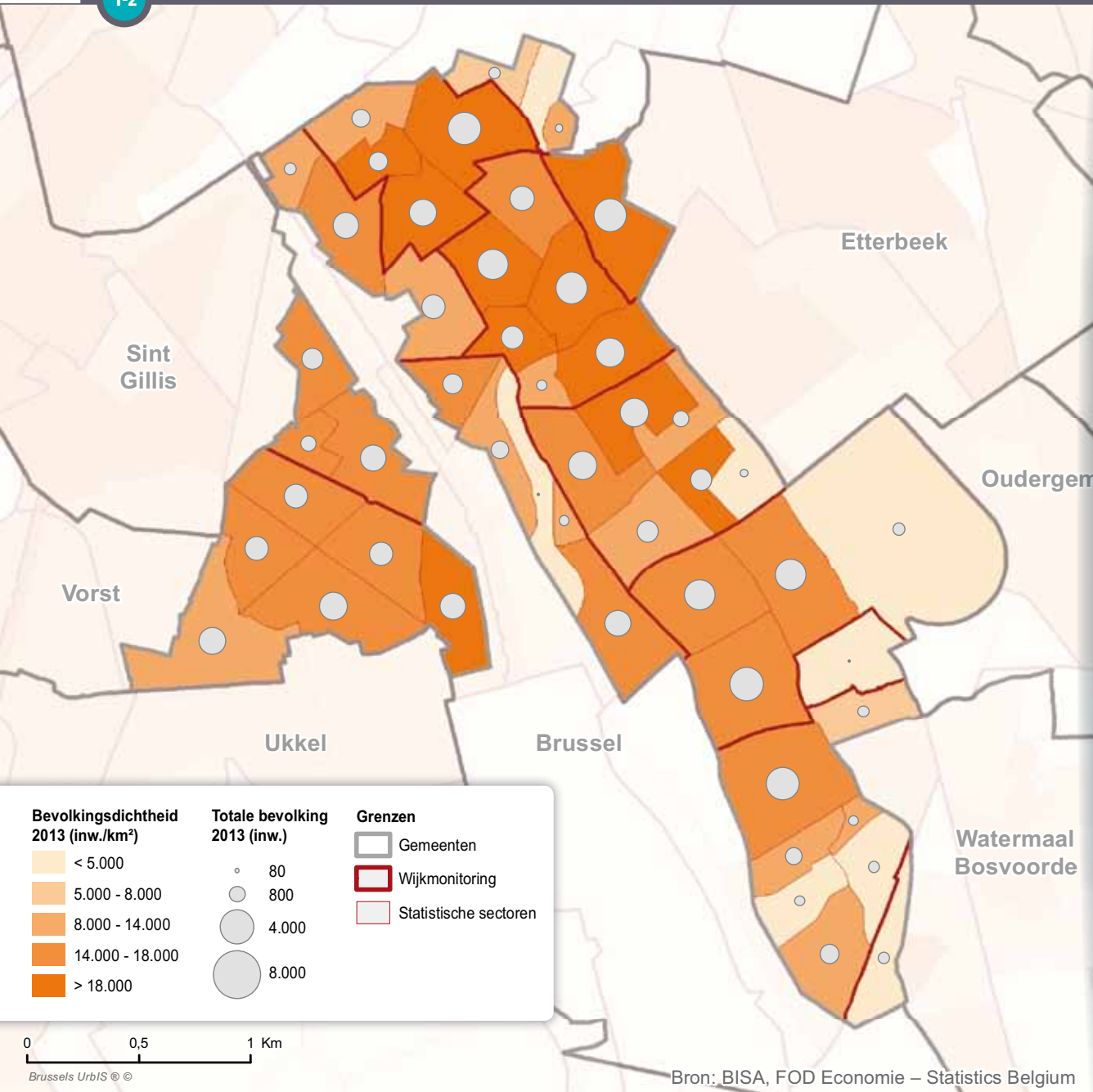
De gemeente Elsen (6,3 km², 3,9 % van het gewestelijk grondgebied) wordt in twee stukken gesplitst door de Louizalaan en het Ter Kamerenbos (die op het grondgebied van Brussel-Stad liggen). Het grootste deel strekt zich uit van de Naamsepoort (Matonge) aan de grens van de Vijfhoek tot Boondaal in het uiterste zuiden van de gemeente. Dit deel wordt afgebakend door en grenst aan de Kleine Ring en de Europawijk in het noorden (Brussel-Stad), Etterbeek, Oudergem (voorbij de Pleincampus van de Université libre de Bruxelles (ULB) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB)) in het oosten en Watermaal-Bosvoorde in het zuiden, en de Louizalaan (en zijn naaste omgeving), de Franklin Rooseveltlaan en de campus Solbosch van de ULB in het westen (deels op het grondgebied van Brussel-Stad). Het deel in de vorm van een driehoek in het westen van de gemeente ligt tussen de Louizalaan, de as die wordt gevormd door de Charleroise Steenweg en de Brugmannlaan (Sint-Gillis en Vorst) en de Vanderkinderestraat (Ukkel).

De referentiekarta **1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald in *statistische sectoren*² en *wijken* van de Wijkmonitoring. De gemeente Elsen telt 13 wijken. De grenzen van deze wijken vallen niet steeds samen met de gemeentegrenzen, wat de continuïteit van de stedelijke bebouwing benadrukt: ze kunnen op het grondgebied van meerdere gemeenten liggen. Dit is het geval voor de wijk Boondaal en Dries (Elsene, Stad Brussel en Watermaal-Bosvoorde), Jourdan (Elsene en Etterbeek), de Europawijk, Louiza-Langehaag en Vijvers van Elsen (Elsene en Stad Brussel), Kastelein (Elsene, Stad Brussel en Sint-Gillis) en Brugmann-Lepoutre (Elsene, Stad Brussel en Vorst).

¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 49.

² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document gedefinieerd.

1-2 Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Elsene, 1 januari 2013

Met 13 358 inwoners per km² is Elsene een dichtbevolkte gemeente. De **bevolkingsdichtheid** is hoger in het noordoosten van de gemeente en lager in het uiterste zuiden. Met uitzondering van de Pleincampus zijn de dunbevolkte zones vrij zeldzaam en blijven die voornamelijk beperkt tot de Vijvers van Elsene, de Ter Kamerenabdij (gedeeltelijk op het grondgebied van Stad Brussel), de oude kazernes en de begraafplaats van Elsene ¹⁻². Het gebrek aan groene ruimtes (Elsene bezit slechts één procent van de groene ruimtes van het Gewest) wordt deels gecompenseerd, althans in het zuiden van de gemeente, door het nabij gelegen Ter Kamerenbos. Ook de vijvers van Elsene zorgen voor een beetje groen in het hart van de gemeente.

Wat landschap en stedenbouw betreft, kan de gemeente worden onderscheiden in 3 entiteiten: het hart van de gemeente (noordoostelijk deel), de driehoek gevormd door de wijken Kastelein en Brugmann-Lepoutre (in het westen) en, tot slot, de wijken Boondaal en Universiteit (in het zuiden).

Het hart van de gemeente

Deze zone strekt zich uit van de kleine tot de grote ring en loopt door de wijken Matonge, Flagey-Malibran, de Vijvers en het Hospitaal van Elsene; ze vormt het hart van de gemeente op het vlak van **bevolkingsdichtheid** en **culturele, economische en handelsactiviteiten**. De Gulden Vlieslaan en de Elsense Steenweg behoren tot de belangrijkste handelszones van het Gewest. Ook de horeca is in dit deel van de gemeente sterk ontwikkeld, meer bepaald rond de Sint-Bonifatiuskerk. Deze zone bevat voornamelijk oude burgerhuizen die zeer vaak zijn ingedeeld in appartementen en ook opbrengsthuizen. In het zuiden van de zone behoren de vijvers van Elsene, waarlangs prestigieuze huizen en gebouwen liggen en die doorlopen in de tuinen van de Ter Kamerenabdij (gedeeltelijk op het grondgebied van Stad Brussel), tot de semi-natuurgebieden van de gemeente.

Sinds halverwege de jaren 1990 en meer bepaald in het kader van de vijf wijkcontracten in deze zone ondergaat de kern van Elsene een ingrijpend proces van **stadsrenovatie** van

zowel de openbare ruimtes (Luxemburgplein, Flageyplein...) als van private gebouwen. Naast de stimulansen voor renovatie die voor particulieren zijn bestemd, hadden de wijkcontracten in de gemeente betrekking op verschillende aspecten: sanering en renovatie van gebouwen, constructie van woningen, vergroening en creëren van collectieve voorzieningen (buurthuis, kinderdagverblijf, collectieve moestuin, sportzaal...).

In combinatie met **immigratiestromen** die vandaag onder andere bestaan uit jongvolwassenen die over meer cultureel en/of financieel kapitaal beschikken (meer bepaald internationale kaderleden) dan de bevolking die er voorheen woonde, heeft het proces van stadsrenovatie geholpen om het uitzicht van bepaalde wijken in de gemeente voor een stuk te veranderen.

Tijdens de tweede helft van de 20ste eeuw werden de **centrale wijken** (in het bijzonder Matonge en Flagey-Malibran) geleidelijk bevolkt door personen die voornamelijk afkomstig zijn uit volksklassen. Terwijl dit vandaag nog voor een stuk het geval is, gaan ook jonge werknemers met een meer welstellend sociaaleconomisch profiel zich er steeds vaker vestigen. Emblematisch voor deze evolutie is het Flageyplein dat tijdens het eerste decennium van de jaren 2000 werd gerenoveerd en een belangrijke plek is geworden voor vrijetijdsbesteding en culturele en handelsactiviteiten (markt, horeca).

De **Europawijk**, op het kruispunt van meerdere gemeenten waartoe ook Elsene behoort (met het Luxemburgstation en het gelijknamige plein), ligt rond het Schumanplein. Deze wijk telt vele kantoorgebouwen – met onder meer het Europees Parlement – en maakt deel uit van de “strategische zones” die het Gewest heeft aangewezen als cluster van internationale betrekkingen, gemengde woningen en culturele en recreatieve ruimtes. In dit kader was deze wijk al het toneel van ingrijpende veranderingen en ook in de toekomst zal dat nog het geval zijn³.

De driehoek Kastelein en Brugmann-Lepoutre

Deze twee wijken hebben een bevolking die gemiddeld over meer financiële middelen beschikt dan de bewoners van de centrale wijken in het noordoosten. De gebouwen zijn voornamelijk herenhuizen die vaak zijn opgesplitst in appartementen. Op het Kasteleinplein vindt er elke week een markt plaats en in de omgeving liggen heel wat handelszaken en restaurants (meer bepaald in de Baljuwstraat en de Edelknaapstraat). Op de grens met Ukkel is de bebouwing minder dicht, onder meer dankzij de bredere wegen en het Tenboschpark, en vinden de bewoners een groenere en minder dicht bebouwde leefomgeving dan in de centrale wijken.

Boondaal en de Universiteitswijk

Deze zone omvat twee van de weinige grote dunbevolkte gebieden in de gemeente: de Pleincampus en de begraafplaats van Elsene. De woningen in deze wijk zijn voornamelijk opbrengstgebouwen, hoewel het gebied tussen de begraafplaats van Elsene en het station van Etterbeek aanvankelijk werd verstedelijkt in de vorm van burgerhuizen.

Dit deel van de gemeente is het belangrijkste centrum van het universiteitsleven in Brussel. De Pleincampus (vroeger een militair oefenterrein) biedt plaats aan een deel van de Université Libre de Bruxelles (ULB) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). De campus Solbosch, waar de ULB eveneens gebouwen heeft, is een voormalige site van de wereldtentoonstelling in 1930 en ligt op een uitwas van Stad Brussel. De horeca is in deze zone goed ontwikkeld.

De **aanwezigheid van studenten** en de **universiteiten** heeft natuurlijk gevolgen voor de ontwikkeling van de gemeente, zo krijgen ook de oude kazernes een herbestemming en worden ze verbouwd tot vele woningen die voornamelijk bestemd zijn voor de studenten.

Ook de zone **Delta** (deels op het grondgebied van de gemeenten Elsene, Oudergem en Watermaal-Bosvoorde), een oude spoorwegs site langs de Pleincampus, is vandaag al en zal ook later het voorwerp zijn van ingrijpende veranderingen. Het noordelijke deel van de site wordt ingenomen door het CHIREC (Centre Hospitalier Interrégional Edith Cavell), langs de Triomfiaan. De bouwwerken zijn aan de gang en het ziekenhuis zou zijn deuren moeten kunnen openen in 2017. De inrichting van het zuidelijke deel, de driehoek tussen de spoorwegen, wordt momenteel bestudeerd. Het project voorziet meer bepaald in de creatie van een gemengde wijk met woningen, handelszaken, kantoren en logistieke functies (bv. bpost – voorheen De Post – of Net Brussel).

Het risico bestaat dat de vastgoed- (meer bepaald woningen van hoge standing) en herinrichtingsprojecten op een deel van de Pleincampus een bedreiging vormen voor een van de zeldzame groene longen in de gemeente. De bescherming van deze semi-natuurlijke ruimte is belangrijk, meer bepaald in het kader van het **groene en blauwe netwerk** van het Gewest.

Algemene kenmerken van de bebouwing en sociale woningen

Als gemeente die verdeeld is tussen de **eerste** en de **tweede kroon** heeft Elsene een vrij heterogeen **woningbestand**, met een groot aantal oude woningen. De woningen die vóór 1920 zijn gebouwd vertegenwoordigen vandaag meer dan de helft van alle woningen in Elsene.

3 Zie www.adt-ato.brussels

De kern van de gemeente begon al in 1830 te **verstedelijken**. Het verstedelijkingsproces versnelde door de ontwikkeling van de spoorlijn tussen Brussel en Luxemburg halverwege de 19de eeuw. Tijdens dezelfde periode werden ook meerdere monumenten (herop)gebouwd: de Sint-Bonifatiuskerk, de Heilig-Kruiskerk en de gevel van de Drievuldigheidskerk (overgebracht uit het centrum van de stad). Na de Eerste Wereldoorlog werden de constructies voltooid waarvan de bouw begonnen was aan het begin van de eeuw, meer bepaald in de wijken Brugmann-Lepoutre of in sommige zones in het zuiden van de gemeente. Pas na de Tweede Wereldoorlog begon ook de laatste landelijke wijk van Elsene, Boondaal, snel te verstedelijken⁴. In dit recentere deel van de gemeente dateren heel wat gebouwen van de jaren 1950 en 1960.

Vandaag zijn **kleine** woningen (minder dan 4 kamers) oververtegenwoordigd op het gemeentelijk grondgebied (één kwart van de woningen). In het noordoosten van de gemeente zijn de woningen gemiddeld minder comfortabel – meer bepaald door de kleinere oppervlakten – dan in het zuiden en het westen van de gemeente (meer begoede wijken).

Het aantal **sociale woningen** in Elsene is tussen 2005 en 2014 sterk toegenomen. In verhouding tot het aantal huishoudens blijft hun aantal echter laag: er zijn vandaag niet meer dan 3 sociale woningen per 100 huishoudens in de gemeente (tegenover 7 per 100 op het gewestelijke niveau). Ze liggen voornamelijk in de Boondaalwijk en, in mindere mate, in de buurt van het hospitaal van Elsene.

De grote verkeersaders en de mobiliteit

Op het vlak van **mobiliteit** doorkruisen verschillende toegangswegen Elsene naar het centrum van het Brussels Gewest vanaf de buitenwijken in het zuiden van de agglomeratie (de Elsense Steenweg, de Renbaanlaan, de Kroonlaan of de Triomflaan in het oosten, en de Waterlooose Steenweg in het westen). Ook de Generaal Jacqueslaan die de gemeente van oost naar west doorkruist, is een zeer drukke verkeersader. Meerdere grote kruispunten zijn vaak het toneel van grote verkeersproblemen in de gemeente.

Het gemeentelijk grondgebied wordt vrij goed bediend door het **openbaar vervoer**, niet alleen omdat er heel wat belangrijke bus- en tramlijnen over de bovenvermelde grote verkeersassen lopen maar ook omdat andere lijnen (metro, bus of tram) de gemeente op bepaalde plaatsen al dan niet rechtstreeks bedienen. De bediening van de Elsense Steenweg en de campus Solbosch blijft echter problematisch, meer bepaald door de fileproblemen en de te beperkte capaciteit van de buslijnen die er langskomen.

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

Vanaf 1830 kent de gemeente een aanzienlijke **bevolkingstoename** (vergelijkbaar met Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht), die pas na de Eerste Wereldoorlog lichtjes afneemt en daarna opnieuw begint te stijgen. De bevolking bereikt haar historisch maximum tijdens de jaren 1960 (bijna 95 000 inwoners). Daarna verliest de gemeente meer dan 10 000 inwoners als gevolg van de peri-urbanisatie, het feit dat de huishoudens kleiner worden en de vergrijzing van de bevolking, maar ook – in sommige delen van de gemeente – door het feit dat meerdere residentiële gebouwen worden verbouwd tot kantoorgebouwen. Zoals in de meeste andere gemeenten van het Gewest begint de bevolking echter opnieuw te stijgen vanaf halverwege de jaren 1990: tussen 2005 en 2015 is de Elsense bevolking gegroeid met 9 % (een tempo dat evenwel duidelijk trager is dan op het gewestelijke niveau). Elsene telt 84 754 inwoners op 1 januari 2015, goed voor 7 % van de bevolking van het Gewest. Elsene telt ook een groot aantal studenten die er echter niet zijn ingeschreven en dus ook niet voorkomen in de statistieken.

Het **intern migratiesaldo** is bijzonder negatief op het niveau van de gemeente, wat betekent dat een grote groep personen elk jaar wegtrekt uit Elsene en in een andere Belgische gemeente gaat wonen (sterker dan de omgekeerde beweging). Deze beweging wordt gecompenseerd door een ruimschoots positief **internationaal migratiesaldo**, wat impliceert dat er heel wat nieuwkomers uit het buitenland in de gemeente aankomen (sterker dan de omgekeerde beweging).

Wat betreft de **leeftijdsstructuur** is de verhouding personen op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) in Elsene de hoogste van het hele Gewest, terwijl de 65-plussers en vooral de jongeren onder 18 jaar relatief minder talrijk zijn. Met name de jongvolwassenen tussen 20 en 40 jaar zijn oververtegenwoordigd. Een groot deel van de **huishoudens** bestaat immers uit jongvolwassenen die heel vaak alleen wonen.

Bijna de helft van de inwoners van Elsene bezit een **buitenlandse nationaliteit** (een van de hoogste aandelen van alle Brusselse gemeenten). Bijna twee derde van de personen met buitenlandse nationaliteit zijn onderdanen van de EU-15 (deels als gevolg van de aanwezigheid of de nabijheid van de Europese instellingen en organisaties in verband met die instellingen). Onder die buitenlandse onderdanen zijn de Fransen het talrijkst in de gemeente (meer dan 10 500 personen in 2015, i.e. één Elsenaar op acht), op grote afstand gevolgd door de Italianen en vervolgens de Spanjaarden en de Portugezen.

4 Hainaut M. en Montens d'Oosterwyck L., L'Histoire d'Ixelles en quelques pages, www.elsene.be

In de periode 2005-2015 is het aantal Fransen sterk toegenomen. Ook het aantal Italianen en Spanjaarden is gegroeid, zij het in mindere mate. Er wordt ook een grote toename waargenomen van het aantal Polen en Roemenen (als gevolg van de toetreding van beide landen tot de EU). Net als in andere gemeenten van de [eerste kroon](#) is het aantal Marokkanen licht afgenomen in Elsene.

Sociaaleconomisch profiel

De gemeente Etterbeek wordt gekenmerkt door een bevolking met een verscheiden **sociaaleconomisch profiel** die zowel tot de volks-, de midden- als de begoede of zelfs zeer begoede klasse behoort. Op basis van de [fiscale statistieken](#) ligt het [gemiddeld inkomen](#) op het hele grondgebied in de buurt van het gewestelijke gemiddelde. Elsene is een van de gemeenten van het Brussels Gewest waar het ongelijkheidsniveau van de inkomens, gemeten door de [Gini-coëfficiënt](#), het hoogst is. De meest begoede inwoners leven in de [wijken](#) in het westen (op de grens met Vorst), in het centrum langs de vijvers van Elsene en in het zuiden (op de grens met Watermaal-Bosvoorde), terwijl de wijken in het noorden van de gemeente alsook een deel van de Universiteitswijk een bevolking hebben met gemiddeld lagere inkomens.

Voor het volledige gemeentelijk grondgebied is het aandeel van de bevolking dat leeft van een [leefloon](#) (of [equivalent](#)) of een vervangingsinkomen zeker niet verwaarloosbaar, ook al ligt dit aandeel lager dan het gewestelijke gemiddelde. Hoewel het percentage [rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming](#) voor gezondheidszorgen op de totale bevolking beduidend lager ligt dan op het gewestelijke niveau (i.e. één persoon op zes), geldt dit in mindere mate voor de ouderen (meer dan één persoon op vier bij de personen van 65 jaar en ouder).

Wat betreft de situatie van de inwoners op de **arbeidsmarkt** is de [activiteitsgraad](#) lager dan op het gewestelijke niveau (vooral voor de mannen), in het bijzonder voor wie tussen 25 en 49 jaar oud is. De activiteitsgraad in Elsene wordt waarschijnlijk wel onderschat omdat de werknemers van de Europese en internationale instellingen niet zijn opgenomen in deze statistieken. De [werkloosheid](#) is iets lager in Elsene dan op het niveau van het Gewest dankzij de lagere werkloosheid bij de vrouwen. Ze verschilt echter sterk van [wijk](#) tot [wijk](#) en is groter in het noorden van de gemeente. Onder de [niet-werkende werkzoekenden](#) in Elsene vindt men, verhoudingsgewijs en vergeleken met het gewestelijke niveau, meer mannen, personen tussen 25 en 50 jaar, Europese onderdanen en personen met een diploma hoger onderwijs.

Op het vlak van [binnenlandse werkgelegenheid](#) telt Elsene een groot aantal personen die op het grondgebied van de gemeente werken – ongeacht hun woonplaats: 9 % van de zelfstandigen en 6 % van de loontrekkenden van het Gewest. Meer dan de

helft van de arbeidsplaatsen van loontrekkenden wordt ingenomen door vrouwen. Wat betreft de activiteitssectoren onderscheidt Elsene zich door een zekere diversiteit. De onderwijssector is oververtegenwoordigd tegenover het Gewest en is een van de belangrijkste sectoren van de gemeente wat betreft het aantal arbeidsplaatsen (17 % van de arbeidsplaatsen), meer bepaald als gevolg van de aanwezigheid van twee universiteiten. Ook de sectoren handel en horeca zijn oververtegenwoordigd (in verhouding tot het gewestelijke gemiddelde), gelet op de aanwezigheid van grote winkelstraten (Elsense Steenweg, Gulden Vlieslaan, Baljuwstraat) en vele restaurants en cafés (Sint-Bonifaas, Universiteitswijk, Flageyplein enzovoort). Tot slot biedt ook de sector van de diensten aan ondernemingen een groot aantal arbeidsplaatsen.

De meeste kinderen in Elsene worden geboren in een huishouden met twee inkomens uit arbeid. Wat betreft de dekkingsgraad van de **opvang van jonge kinderen** telt men ongeveer vier plaatsen voor tien kinderen jonger dan 3 in de gemeente (een hoger aandeel dan het gewestelijke gemiddelde).

Wat betreft het secundair **onderwijs** gaan jonge Elsenaren, verhoudingsgewijs, veel vaker naar het algemeen onderwijs en minder naar het technisch en beroepsonderwijs dan op het gewestelijke niveau. Bijna 30 % van de leerlingen in de gemeente heeft ten minste twee jaar schoolachterstand opgelopen (alle richtingen samen), i.e. een percentage dat in de buurt komt van de situatie op het niveau van het Gewest. De vaststellingen verschillen echter volgens het type onderwijs: in het technisch en beroepsonderwijs is het aandeel leerlingen met schoolachterstand groter in Elsene dan op het gewestelijke niveau.

Meer dan 70 % van de woningen in Elsene wordt bewoond door **huurders**. Gemiddeld zijn de **huur- en verkoopprijzen van de woningen** beduidend hoger dan het gewestelijke gemiddelde, en dit geldt in het bijzonder voor de huizen: hun gemiddelde verkoopprijs bedraagt bijna 500 000 euro.

Op het vlak van de **gemeentelijke financiën** is het gecumuleerd resultaat voor de hele periode positief gebleven, ondanks een gewoon resultaat dat vaak negatief was tussen 2008 en 2013. De schuld van de gemeente blijft echter hoog. Net als voor de 19 Brusselse gemeenten samen zijn de aanvullende belastingen op de onroerende voorheffing de belangrijkste inkomstenbron van Elsene. Ook de aanvullende belastingen op de personenbelasting vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van de inkomsten, met een rendement per inwoner dat hoger is dan het gemiddelde van de Brusselse gemeenten.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** van de inwoners van Elsene is iets hoger dan die op het gewestelijke niveau. Zelfs gecorrigeerd voor leeftijd zijn de **sterftcijfers** lager dan die welke worden geregistreerd voor het hele Gewest, meer bepaald vanwege een lagere sterfte als gevolg van de verschillende vormen van kanker. **Gezondheid** hangt af van talrijke factoren zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting) en sociale omgeving (sociale en familiale ondersteuning), de toegang tot en de kwaliteit van gezondheidszorg enzovoort. Het sociaal statuut is door zijn verband met alle andere determinanten een heel belangrijke gezondheidsdeterminant. Aldus zou de vrij gunstige sociaaleconomische situatie van een deel van de inwoners van Elsene een gedeeltelijke verklaring kunnen bieden voor een iets hogere levensverwachting in vergelijking met het Gewest.

UITDAGINGEN

Groot aandeel jongvolwassenen en internationale werknemers

Elsene is voor jongvolwassenen (25-35 jaar) vaak een zowel nationale als internationale toegangspoort tot het Brusselse stadsleven. Deze **jongvolwassenen** vinden er woningen die beantwoorden aan hun behoeften, meer bepaald wat betreft grootte en huuraanbod, maar ook een sociocultureel aanbod dat beantwoordt aan hun visie op het leven in een stad. Deze jongvolwassenen staan nog niet aan de top van hun financiële en bijgevolg ook fiscale capaciteiten omdat ze vaak pas aan het begin van hun loopbaan staan. Hun culturele kapitaal (kwalificaties, netwerken) vertaalt zich dus niet altijd onmiddellijk in financieel kapitaal, maar op gemeentelijk niveau wordt dit gedeeltelijk gecompenseerd door de vele prestigieuze wijken met inwoners die op beroepsvlak al een stabielere situatie hebben verworven. Dit neemt niet weg dat de gemeente een zeer mobiele bevolking heeft dankzij haar universiteitscampussen, studentenkoten en de vele administratieve, commerciële of culturele activiteitenclusters.

De steeds grotere aanwezigheid van jongvolwassenen maar ook van **werknemers** van de internationale instellingen uit rijke landen (voornamelijk Frankrijk) gaat – alvast in bepaalde wijken in het noorden van de gemeente – deels ten koste van de aanwezige bevolking, die gewoonlijk over minder middelen beschikt. Deze massale komst van internationale en vrij bemiddelde werknemers heeft tot gevolg dat de vastgoeddruk in de hele gemeente groter wordt, zowel voor koop als voor huurwoningen.

Grote sociale en ruimtelijke ongelijkheid op het grondgebied van de gemeente

De bevolking in Elsene is zeer **gediversifieerd**, zowel wat betreft de sociaaleconomische situatie als de nationaliteit. Als gevolg daarvan bestaan er verschillende behoeften, meer bepaald op het vlak van diensten. Aangezien de gemeente deels in de **eerste** en deels in de **tweede kroon** ligt, zijn er ook grote sociaalruimtelijke ongelijkheden tussen het westen en het zuiden van het grondgebied, met een meer bemiddelde bevolking, en sommige **wijken** in het noorden van de gemeente waar de mensen relatief gezien armer zijn. In deze laatste wijken vertegenwoordigt de integratie van de inwoners op de arbeidsmarkt een grote uitdaging.

Toegang tot huisvesting en levenskader

De geringe grootte van de woningen, deels het gevolg van opsplitsingen, en vooral hun ouderdom geven soms aanleiding tot problemen op het vlak van **kwaliteit van de woningen** in de gemeente. Door het grote aantal verhuizingen, gekoppeld aan de aanwezigheid van jongvolwassenen die geen al te hoge eisen stellen (denk maar aan de “studentenkoten”), zijn eigenaars niet snel geneigd hun eigendom te renoveren. Bovendien wonen jongvolwassenen, die vaak nog studeren of anderen die al een baan hebben, vrij vaak samen met anderen, gelet op het beperkte aantal goedkope woningen dat in Brussel beschikbaar is. Als gevolg daarvan wordt de druk op de private huurmarkt nog groter en treden zeer uiteenlopende spelers met elkaar in concurrentie (bv. studenten die samen een woning huren en een gezin met kinderen).

Het aantal kinderen stijgt in Elsene. Het aanbod van het aantal **beschikbare woningen** voor deze gezinnen volgt echter niet, zowel in termen van grootte en kwaliteit als financiële toegankelijkheid. Bovendien is er in de gemeente een vrij beperkt aantal sociale woningen (ondanks een sterke toename tijdens de voorbije jaren) ten opzichte van het aantal huishoudens.

Tot slot heeft de beperkte hoeveelheid groene ruimten in de gemeente tot gevolg dat beslissingen zich opdringen, meer bepaald wat betreft vastgoedprojecten in ontwikkeling (cf. Pleincampus).

Mobiliteit

In deze dichtbevolkte gemeente die door grote gewestelijke verkeersaders wordt doorkruist, vormt **mobilititeit** een grote uitdaging op het vlak van beheer van het autoverkeer en van ontwikkeling van de zachte mobiliteit en het openbaar vervoer. Hoewel de gemeente goed door het openbaar vervoer wordt bediend, heeft ze op

bepaalde momenten van de dag toch te kampen met verkeersopstoppingen en capaciteitsproblemen.

Op het vlak van mobiliteit zijn meerdere aanpassingen voorzien. De heraanleg van de Generaal Jacqueslaan bevindt zich in de uitvoeringsfase en heeft als doel van deze verkeersader een “stedelijke boulevard” te maken. Er komen vrij brede voetpaden met inbegrip van een fietspad, er worden bomen aangeplant over de hele lengte enzovoort. Tevens ligt een plan om het autoverkeer op de Elsense Steenweg te verminderen momenteel ter studie voor.

Beheer en begeleiding van grote stadsprojecten

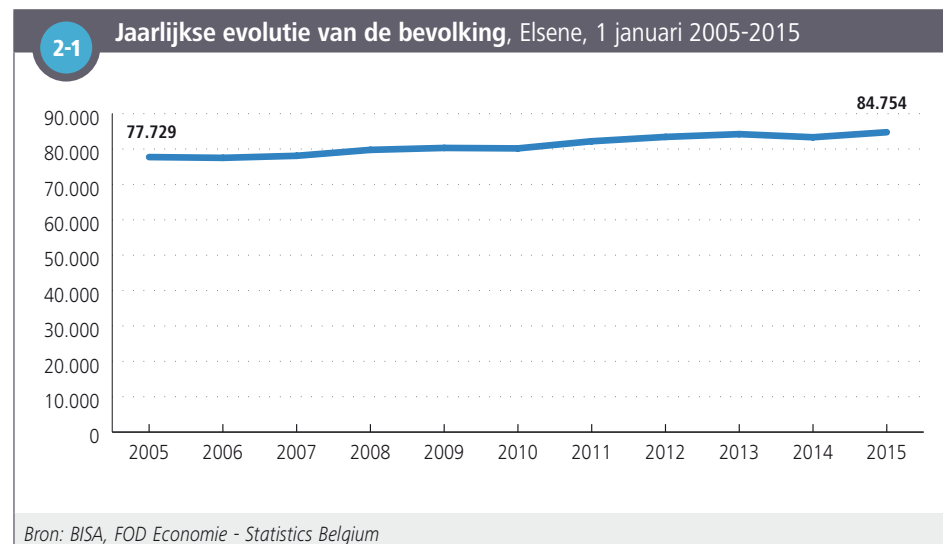
Tijdens de komende jaren wordt de gemeente Elsene het toneel van **grootschalige stadsprojecten** (meer bepaald strategisch gebied Delta). Het goede beheer van deze werven en hun vlotte integratie in het bestaande weefsel vormen een grote uitdaging. Men moet er zich meer bepaald van vergewissen dat deze projecten op één of andere manier ten goede komen van niet alleen de nieuwe maar ook de aanwezige bewoners van deze nieuwe ontwikkelingen en de bijhorende infrastructuur.

In sommige gevallen is het ook belangrijk te anticiperen op de stijging van de grondprijzen waarmee dit soort operaties gepaard gaat, om te vermijden dat een deel van de aanwezige bevolking nog armer wordt.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Elsene officieel 84 754 inwoners ²⁻¹, i.e. 7 % van de bevolking in het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid is er hoog (13 358 inwoners per km², tegenover 7 282 per km² op het gewestelijke niveau). Tussen 2005 en 2015 is de bevolking in Elsene gestegen met 9 %, een niet te verwaarlozen tempo dat echter beduidend lager ligt dan op gewestelijk niveau (17 %). Dit komt overeen met een gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei van 0,9 % in Elsene (tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest) tijdens deze periode.

In 2014 is de bevolking in Elsene echter gegroeid met 1,7 %, i.e. sneller dan de bevolkingstoename op het niveau van het Gewest (+1 %). De evolutie van de bevolking is het resultaat van de combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het interne migratiesaldo en het internationale migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking

	Elsene		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	1.213	14,4 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	465	5,5 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	748	8,9 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	-1.429	-17,0 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	2.210	26,3 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	1.422	1,7 %	11.687	1,0 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		0,9 %		1,6 %

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium
 Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).

Het **natuurlijk saldo** (aantal geboorten min het aantal sterfgevallen) in verhouding tot de bevolking is positief (zoals in bijna alle Brusselse gemeenten) en ligt in Elsene (8,9 ‰) zeer dicht in de buurt van het niveau van het Gewest (8,1 ‰). Zowel het bruto sterftecijfer als het bruto **geboortecijfer** zijn in Elsene lager dan op het gewestelijke niveau.

Net als in de meeste Brusselse gemeenten, behalve de vijf welgestelde gemeenten, is het **intern migratiesaldo** negatief in Elsene: het aantal personen dat zich uit een andere Belgische gemeente in Elsene is komen vestigen (7 524) is in 2014 lager dan het aantal personen dat de gemeente heeft verlaten om elders in België te gaan wonen (8 953). Bovendien is het intern migratiesaldo in Elsene negatiever dan op niveau van het Gewest. Het **internationaal migratiesaldo** is positief, net als in de meeste Brusselse gemeenten: het aantal personen afkomstig uit het buitenland die in Elsene zijn komen wonen (6 339) is hoger dan het aantal personen die Elsene inruilen voor het

buitenland (4 129)⁵. In verhouding tot de bevolking is dit internationaal migratiesaldo in 2014 in Elsene tweemaal hoger dan op het gewestelijke niveau.

Naast de officiële bevolking telt elke gemeente ook een zeker aantal personen dat er woont, maar niet tot de officiële bevolking wordt gerekend (asielzoekers, vreemdelingen in onregelmatig verblijf, diplomaten en hun gezinsleden, ...). Wat specifiek de geboorten en sterfgevallen betreft, zijn de [Statistische formulieren geboorten en overlijden](#) een nuttige aanvulling op de gegevens van de officiële bevolking omdat ze alle geboren en overleden personen vermelden en niet enkel de personen die er officieel verblijven, zie hoofdstuk Gezondheid.

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De gemeente Elsene heeft een groot aandeel inwoners **op beroepsactieve leeftijd**: in 2015 is 73 % van de bevolking tussen 18 en 64 jaar (tegenover 64 % op het niveau van het Gewest). Het aandeel personen van 65 jaar en ouder (11 %) en het aandeel jongeren onder 18 jaar (16 % van de bevolking) zijn in de gemeente kleiner dan de overeenstemmende aandelen in het Brussels Gewest [2-3](#).

	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015							
	Elsene				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	11.751	15,1	13.271	15,7	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	56.510	72,7	62.167	73,3	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	9.468	12,2	9.316	11,0	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	77.729	100,0	84.754	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

De gemiddelde leeftijd in Elsene is 37,5 jaar in 2015, wat bijna identiek is als op het niveau van het Gewest. Het grote aandeel inwoners op actieve leeftijd betekent dat de [economische afhankelijkheidscoëfficiënt](#) veel lager is dan die van het Gewest. Anderzijds is de [verouderingscoëfficiënt](#) hoger in Elsene aangezien de min-18-jarigen verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd zijn dan de 65-plussers in vergelijking met het Gewest. De [senioriteitscoëfficiënt](#) is iets lager dan die van het Gewest, wat betekent dat het aandeel van de 80-plussers binnen de groep van de personen van 65 jaar en ouder iets kleiner is. Er zijn 95 mannen voor 100 vrouwen in de gemeente in 2015 (een vergelijkbare verhouding met het Gewest).

Over de periode 2005-2015 is de gemiddelde leeftijd in Elsene gedaald, naar het voorbeeld van het Gewest. Ook de [verouderingscoëfficiënt](#) is gedaald, wat de afname van het gewicht van de personen van 65 jaar en ouder evenals een lichte toename van het gewicht van de min-18-jarigen op de totale bevolking weerspiegelt. In tegenstelling tot wat we op het niveau van het Gewest waarnemen, is de [senioriteitscoëfficiënt](#) in Elsene gedaald tijdens deze periode [2-4](#).

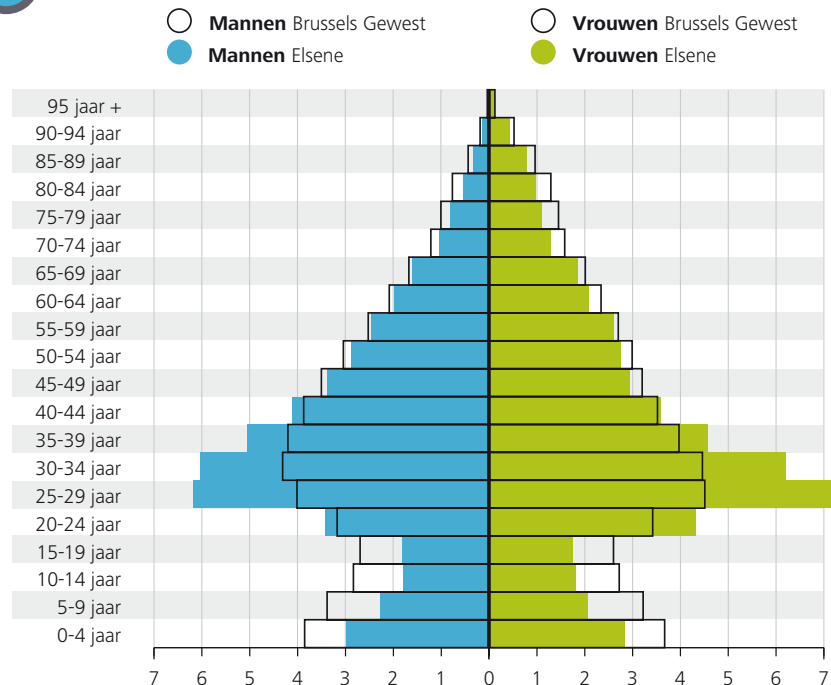
2-4	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015			
	Elsene		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	38,3	37,5	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	36,9	36,8	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	39,7	38,3	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	80,6	70,2	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	37,5	36,3	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	33,8	30,1	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	94,8	95,2	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

5 Deze cijfers bevatten naast de immigratie (in sensu stricto) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en de herinschrijvingen na schrapping.

De eerste **vergelijkende leeftijds piramide** illustreert het feit dat jongvolwassenen (tussen 20 en 40 jaar), in verhouding tot de bevolking, in Elsene sterk zijn vertegenwoordigd in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde, in tegenstelling met de min-20-jarigen in het bijzonder maar ook met meer gevorderde leeftijdscategorieën **2-5**. Deze vaststelling kan deels worden verklaard door de aanwezigheid van de Universiteit Libre de Bruxelles en de Vrije Universiteit Brussel in de gemeente. De gemeente is ook aantrekkelijk voor jonge, vaak internationale, werknemers, gelet op haar sociocultureel aanbod en haar nabijheid met de Europese instellingen. Vooral personen van 25 tot 29 jaar zijn oververtegenwoordigd in Elsene, gevolgd door personen tussen 30 en 34 jaar. Mogelijks wordt het aandeel jongvolwassenen die de leeftijd hebben om te studeren onderschat in de gemeente, omdat sommige studenten niet ter plaatse zijn ingeschreven. Het **totale vruchtbaarheidscijfer** in Elsene behoort tot de laagste in het Gewest (1,3 tegenover 1,9 voor het hele Gewest), wat een verklaring vormt voor het vrij lage aandeel jongere kinderen ondanks de grote aanwezigheid van vrouwen op vruchtbare leeftijd.

2-5 Vergelijkende leeftijds piramide, voor 100 inwoners, 1 januari 2015

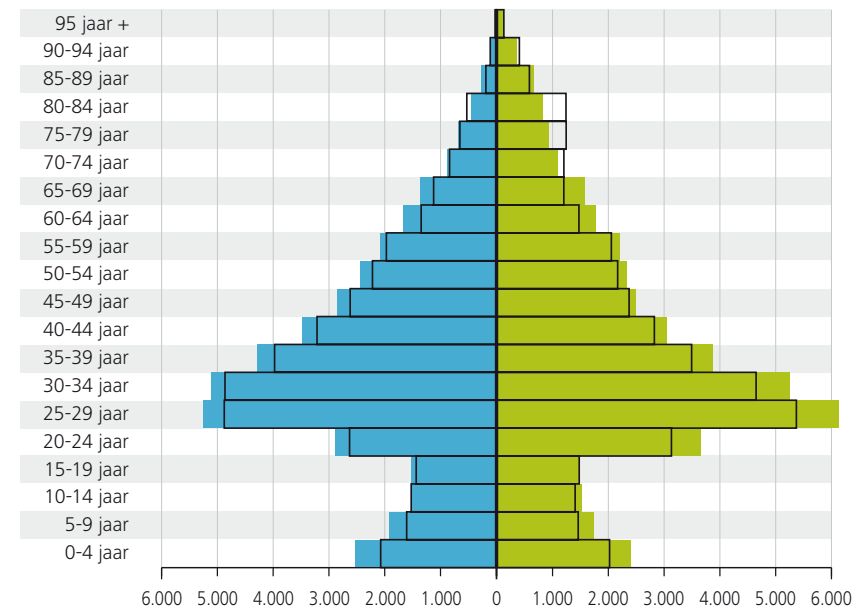
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

De evolutie van het uitzicht van de tweede **leeftijds piramide tussen 2005 en 2015** getuigt van de toename van de bevolking in de meeste leeftijdscategorieën (in verschillende mate), met uitzondering van de 70- tot 84-jarigen wier aantal daalt onder de vrouwen **2-6**. Er is tijdens de bestudeerde periode onder andere een vrij uitgesproken toename van het aantal vrouwen van 25 tot 35 jaar in de gemeente.

2-6

Vergelijkende leeftijds piramide van Elsene, 1 januari 2005 en 2015

○ Mannen 2005
● Mannen 2015
○ Vrouwen 2005
● Vrouwen 2015

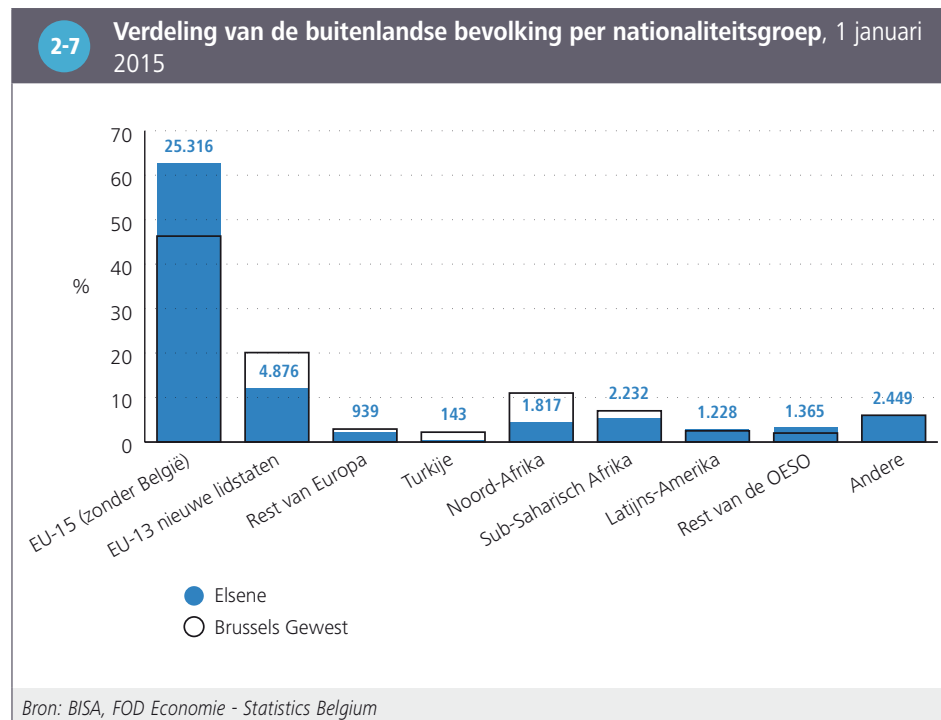

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

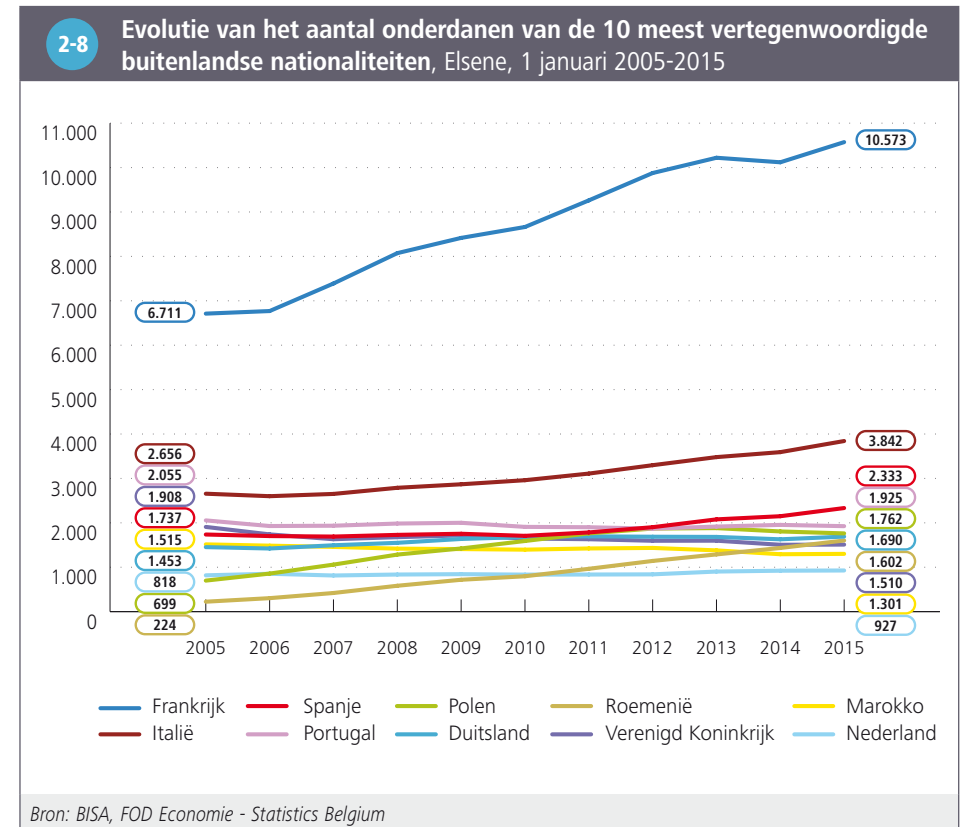
2.3. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2015 hebben 40 365 personen, i.e. 48 % van de Elsense bevolking, een buitenlandse **nationaliteit** – een aandeel dat beduidend hoger is dan het gewestelijke gemiddelde (34 %). Elsene is inderdaad een van de gemeenten met het grootste aandeel personen met een buitenlandse nationaliteit.

Onder de inwoners van Elsene met een buitenlandse nationaliteit is de grote meerderheid (63 %) afkomstig uit een land van Europa met 15 (EU-15 zonder België), 12 % uit de nieuwe lidstaten (EU-13), 5,5 % uit Sub-Saharisch Afrika en 4,5 % uit Noord-Afrika. De onderdanen van een land van de EU-15 zijn – verhoudingsgewijs – duidelijk beter vertegenwoordigd onder de bevolking van buitenlandse nationaliteit in Elsene dan op het niveau van het Gewest, meer bepaald in tegenstelling tot de onderdanen van een land van de EU-13 en uit Noord-Afrika **2-7**.

Onder de personen met een **buitenlandse nationaliteit** zijn de Fransen in 2015 het best vertegenwoordigd in Elsene, op grote afstand gevolgd door de Italianen en vervolgens door de Spanjaarden en de Portugezen **2-8**.

Het aantal Fransen is sterk gestegen in de periode 2005-2015. Ook het aantal Italianen en Spanjaarden is toegenomen, zij het in mindere mate.

Het aantal Polen en Roemenen in Elsene is eveneens sterk toegenomen. De aanzienlijke stijging van deze onderdanen in het Brussels Gewest houdt verband met de toetreding tot de EU van Polen (in 2004) en Roemenië (in 2007). Eerst en vooral is er de regularisatie van personen die reeds aanwezig waren op het Brussels grondgebied. Verder is er de komst van nieuwe personen door het vrije verkeer van werknemers.

Ook is er een toename van werkaanbiedingen voor de onderdanen van deze nieuwe lidstaten in Brussel als hoofdstad van de EU. Sinds 2013 wordt er echter een stagnatie van het aantal Polen in het Brussels Gewest geobserveerd, wat verband kan houden met de toegenomen [circulaire migratie](#)⁶. In Elsene is hun aantal zelfs lichtjes gedaald op het einde van de periode.

2.4. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2015 telt Elsene 49 674 private huishoudens, i.e. 2 399 huishoudens meer dan in 2005. In 2015 bestaat 62 % van de huishoudens uit een enkele persoon, 20 % uit twee personen en 18 % uit drie personen en meer in Elsene (tegen respectievelijk 66 %, 18 % en 16 % in 2005). Het aandeel huishoudens van één persoon is dus gedaald in Elsene, maar blijft bijzonder hoog in vergelijking met het gewestelijke niveau [2-9](#). Elsene is inderdaad de Brusselse gemeente met het hoogste aandeel huishoudens van één persoon; als gevolg daarvan is de gemiddelde **grootte** van de private huishoudens er het kleinst (1,69 tegenover 2,14 op gewestelijk niveau).

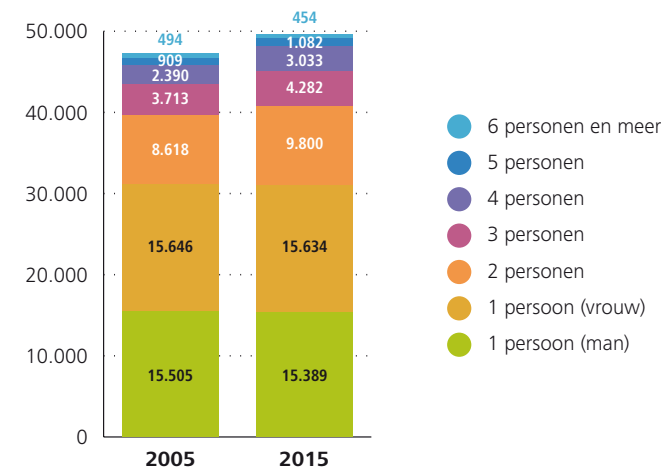
Alleenwonenden zijn, naar verhouding, beduidend meer vertegenwoordigd in Elsene (62 % van de huishoudens) dan op het niveau van het Gewest (47 %), voornamelijk in tegenstelling tot koppels met kinderen (slechts 14 % van de huishoudens in Elsene tegen 24 % op het niveau van het Gewest) en eenoudergezinnen (8 % in Elsene tegen 12 % in het Gewest) [2-10](#). Er zijn evenveel alleenwonende vrouwen als mannen in de gemeente. 85 % van de alleenstaande ouders (eenoudergezin) is een vrouw, een verhouding die overeenkomt met die in het Gewest⁷. Op te merken valt nog dat koppels in Elsene minder vaak getrouwd zijn (66 % van de koppels is getrouwd) dan op het niveau van het Gewest (77 %).

6 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015) *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015.

7 Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Elsene, 1 januari 2005 en 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

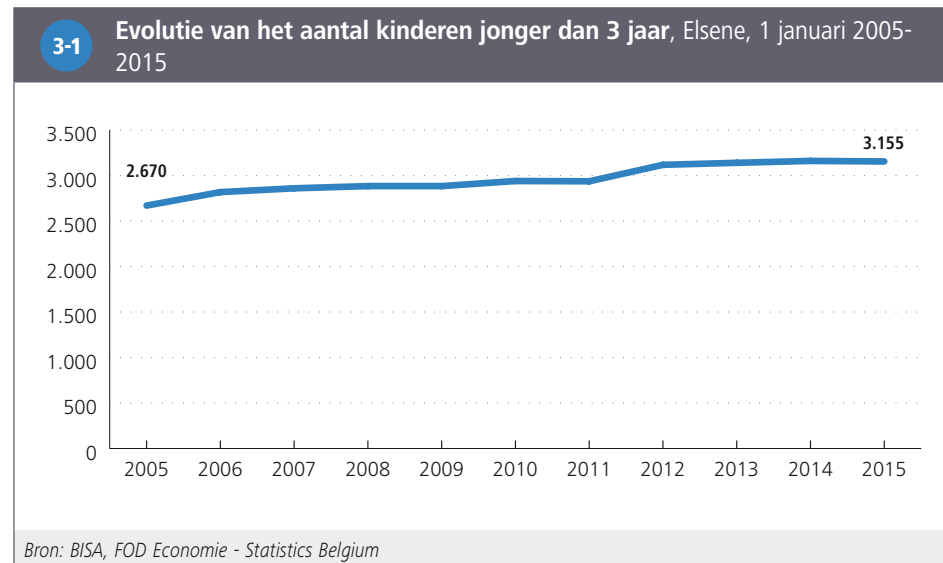
	Elsene		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	30.971	62,3	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	6.457	13,0	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	3.534	7,1	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	2.923	5,9	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	6.869	13,8	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	5.208	10,5	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	1.661	3,3	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	3.929	7,9	62.690	11,6
Andere types	1.448	2,9	17.130	3,2
Totaal	49.674	100,0	542.670	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telt Elsene 3 155 kinderen jonger dan drie jaar, wat goed is voor 3,7 % van de totale bevolking (tegen 4,6 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen in deze leeftijdscategorie is in Elsene met 18 % gestegen tussen 2005 en 2015, i.e. een niet te verwaarlozen toename die echter kleiner is dan de gewestelijke toename (+25 %). Bovendien stagneert dit aantal in Elsene sinds 2012 ³⁻¹.

3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad** van de kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar is vrij hoog in Elsene in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde: op 31 december 2014 telt men ca. 4 plaatsen per 10 kinderen (jonger dan 3 jaar) in de gemeente, tegen 3 per 10 op het niveau van het Gewest ³⁻².

Op 31 december 2014 tellen we in totaal 1 338 plaatsen in de kinderopvang in Elsene **3-3**. Het gaat om alle plaatsen, waarvan sommige zijn voorbehouden voor kinderen van werknemers in bedrijven of instellingen die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Bijna alle plaatsen zijn plaatsen in de collectieve kinderopvang. Er bestaan in de gemeente bijna geen kinderopvangplaatsen in de gezinsopvang (onthaalmoeder). Dit type kinderopvang vertegenwoordigt op gewestelijk niveau 3 % van de opvang en is algemeen dus relatief weinig ontwikkeld in het hele Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderdagverblijven die verbonden zijn aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangen van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad nog 25 % in Elsene (tegenover 20 % in het Brussels Gewest). Dit betekent dat er binnen de gemeente een plaats is voor vier kinderen die **toegankelijk** is voor iedereen en met een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Elsene	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	1.330	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	8	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	1.338	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	42,4	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	24,6	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	61,7	70,8
<i>Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium</i>		

4. ONDERWIJS

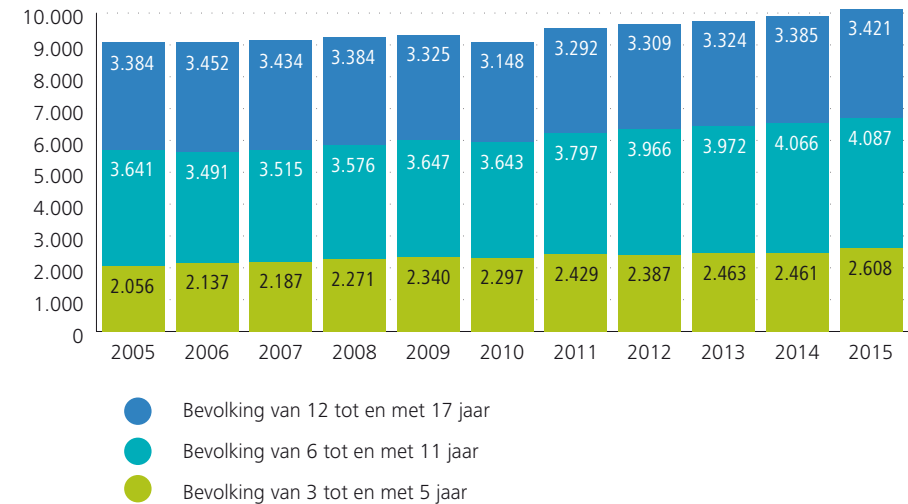
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2005 en 2015 is het aandeel kinderen van 3 tot 5 jaar ten opzichte van de bevolking zeer licht gestegen in Elsene (van 2,6 % naar 3,1 %) terwijl het aandeel kinderen van 6 tot 11 jaar vrij stabiel is gebleven (bijna 5 %) en dat van de jongeren van 12 tot 17 jaar zeer lichtjes is afgenomen (van 4,4 % naar 4,0 %). Elk van deze aandelen is lager dan het overeenstemmende aandeel op het niveau van het Brussels Gewest.

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in de figuur 4-1 enkel betrekking hebben op de officiële bevolking, en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap⁸.

4-1

Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Elsene, 1 januari 2005-2015

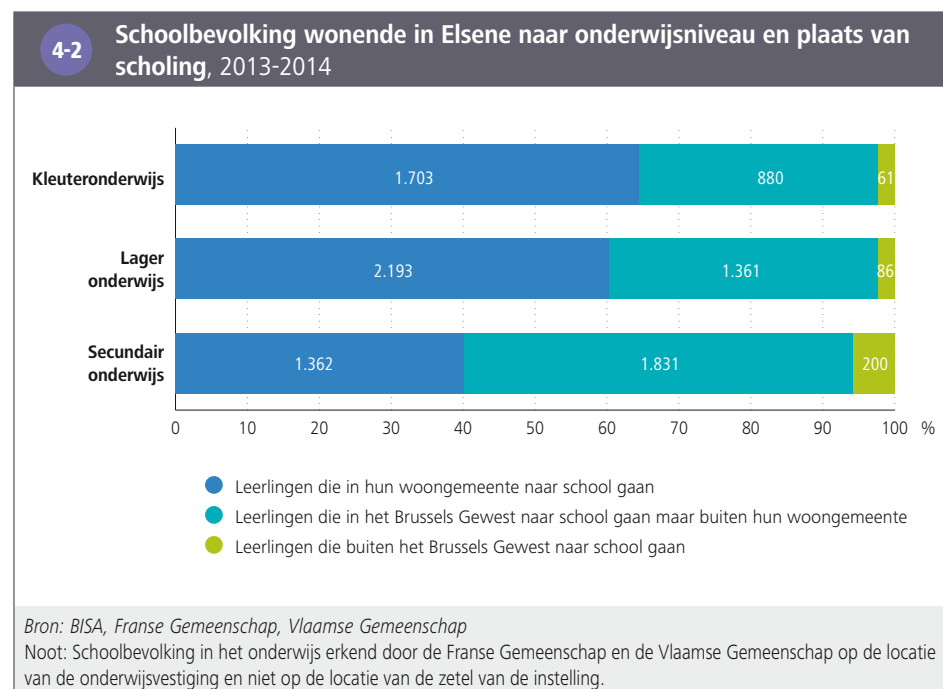

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

⁸ Daarnaast speelt ook het aandeel kinderen met schoolachterstand een rol in de verschillen in de cijfers van de figuur 4-1 en figuur 4-2.

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2013-2014 zijn respectievelijk 2 644, 3 637 en 3 388 leerlingen die in Elsene wonen ingeschreven in het kleuter-, het lager en het secundair onderwijs (erkend door de Franse of Vlaamse Gemeenschap⁹). Van de leerlingen die in het kleuter- en lager onderwijs zijn ingeschreven, gaan er ca. zes op tien naar een school in Elsene, tegenover vier op tien van de leerlingen die in het secundair zijn ingeschreven **4-2**.

Vergeleken met het Brussels Gewest volgen de leerlingen van het secundair die in Elsene wonen verhoudingsgewijs vaker **algemeen onderwijs** en minder vaak technisch en beroepsonderwijs: 37 %, 15 % en 13 % van de leerlingen die in Elsene wonen en secundair onderwijs volgen, zijn respectievelijk ingeschreven in het algemeen, het technisch (en kunst)onderwijs en het beroepsonderwijs, tegenover 29 %, 17 % en 16 % van de leerlingen op gewestelijk niveau **4-3**. Het aandeel leerlingen in het bijzonder onderwijs (lager en secundair) is in Elsene (4,2 %) vergelijkbaar met de situatie in het Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Elsene		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	3.473	95,5	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	164	4,5	5,5
Totaal lager onderwijs	3.637	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	1.085	32,0	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	1.240	36,6	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	480	14,2	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	20	0,6	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	435	12,8	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	128	3,8	3,7
Totaal secundair onderwijs	3.388	100,0	100,0

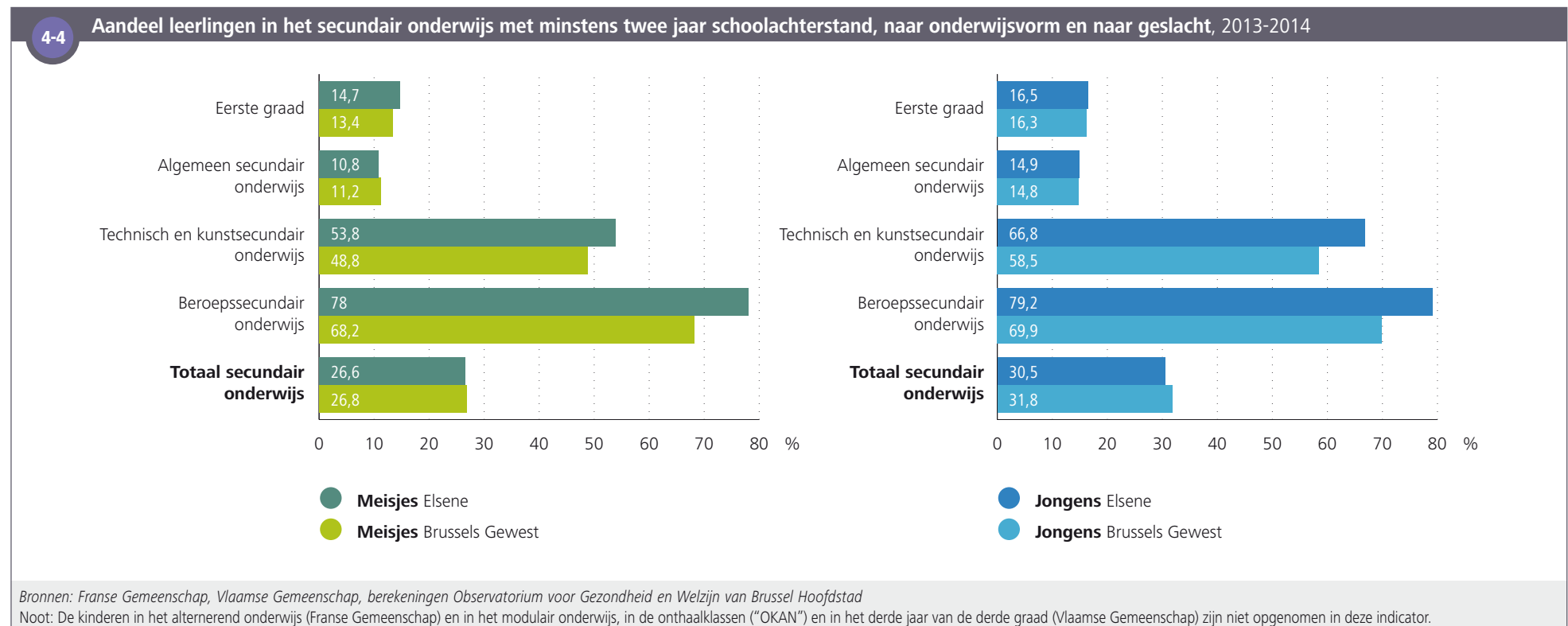
Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gegroepeerd.

⁹ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privéscholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) houdt sterk verband met de onderwijsvorm en dit zowel in Elsene als in het hele Gewest. Het percentage leerlingen met een schoolachterstand is duidelijk veel hoger in het beroepssecundair onderwijs, gevolgd door het technisch en kunstsecundair onderwijs en vervolgens het algemeen onderwijs. Voor al deze richtingen hebben jongens vaker een schoolachterstand dan meisjes, zowel in Elsene als in het hele Brussels Gewest.

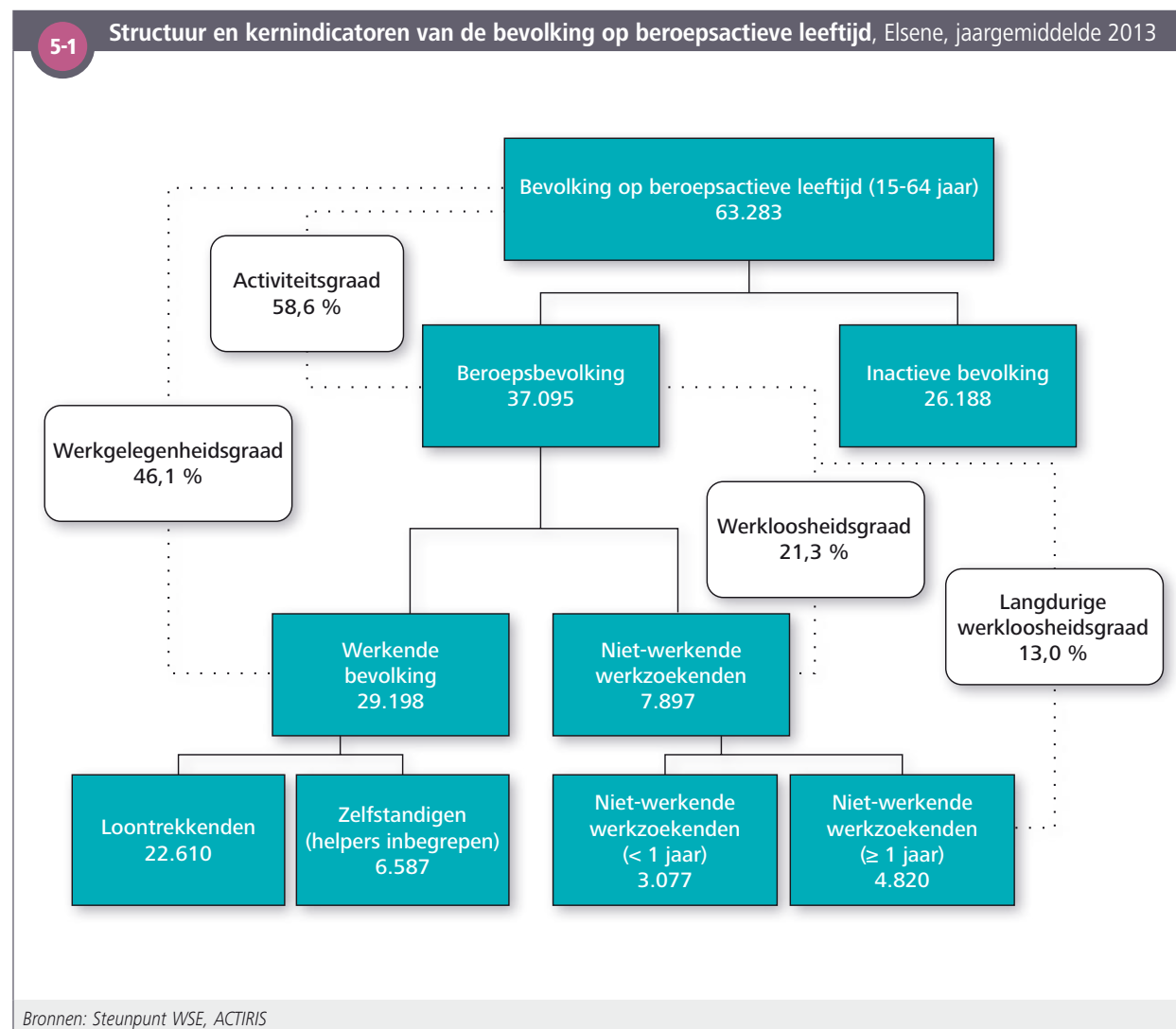
In Elsene heeft 27 % van de meisjes en 30,5 % van de jongens ten minste twee jaar schoolachterstand (alle onderwijsvormen samen) en deze percentages liggen in de buurt van de waarnemingen op het niveau van het Gewest. De vaststellingen verschillen echter volgens de onderwijsvorm: in het technisch en beroepssecundair onderwijs is het aandeel leerlingen met schoolachterstand groter in Elsene dan op het gewestelijke niveau **4-4**.

5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2013 is 59 % van de 63 283 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) actief op de arbeidsmarkt in Elsene. Van die personen hebben er ongeveer vier op vijf een baan en is een op vijf bij Actiris ingeschreven als “niet-werkende werkzoekende” (NWWZ). Onder deze werklozen is 61 % ten minste sinds één jaar werkloos ⁵⁻¹¹⁰.

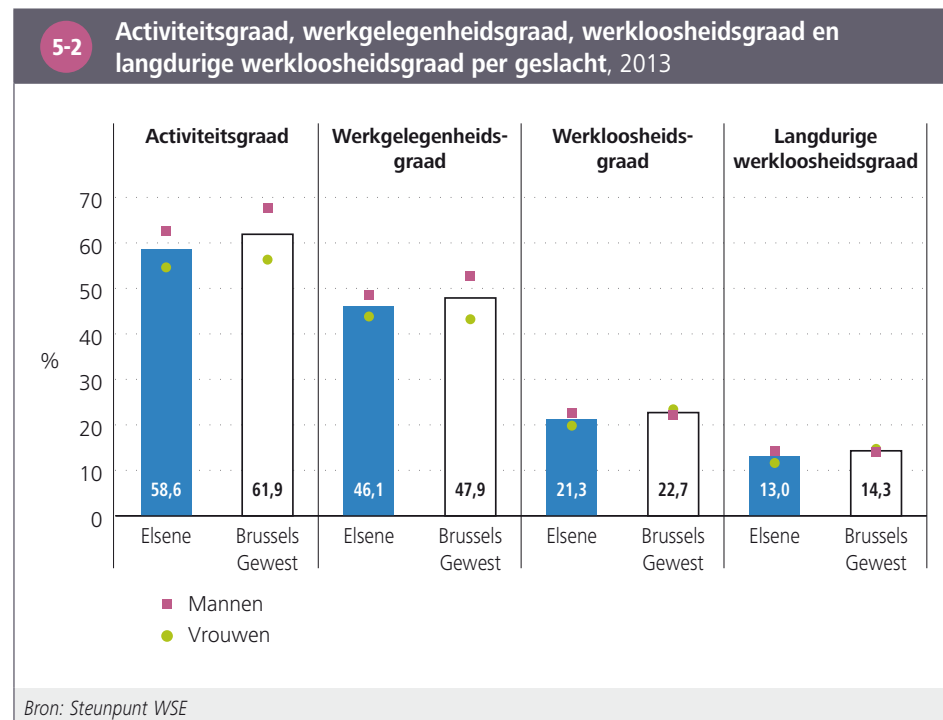

¹⁰ In dit hoofdstuk worden de beroepsbevolking en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht. De gemeente Elsene heeft een groot aandeel personen die bij de Europese en internationale instellingen werken.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** is lager in Elsene dan op het niveau van het Brussels Gewest, voor beide geslachten, maar het verschil is groter voor de mannen. Mogelijks wordt de activiteitsgraad in Etterbeek onderschat omdat de werknemers van de Europese en internationale instellingen niet zijn opgenomen in deze statistieken. Binnen de **beroepsbevolking** is de **werkloosheidsgraad** (totaal en van lange duur¹¹) in Elsene iets lager dan op het niveau van het Gewest dankzij de lagere werkloosheidsgraad bij de vrouwen. De werkloosheidsgraad bij de mannen is dan weer gelijkaardig aan die van het Gewest.

De genderongelijkheid op het vlak van **activiteits-** en **werkgelegenheidsgraad** is in Elsene minder uitgesproken dan op gewestelijk niveau. Bovendien is de **werkloosheidsgraad** (totaal en van lange duur) bij mannen zelfs hoger dan bij vrouwen in Elsene, in tegenstelling tot de situatie op het niveau van het Gewest **5-2**.

De vrij lage **activiteitsgraad** in Elsene (vergeleken met het Brussels Gewest) is duidelijk waarneembaar voor personen van 25 tot 49 jaar (cf. opmerking supra) en ook – zij het in veel mindere mate – voor jongeren (15-24 jaar). De iets lagere werkloosheidsgraad in Elsene is terug te vinden in alle leeftijdscategorieën **5-3**.

5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

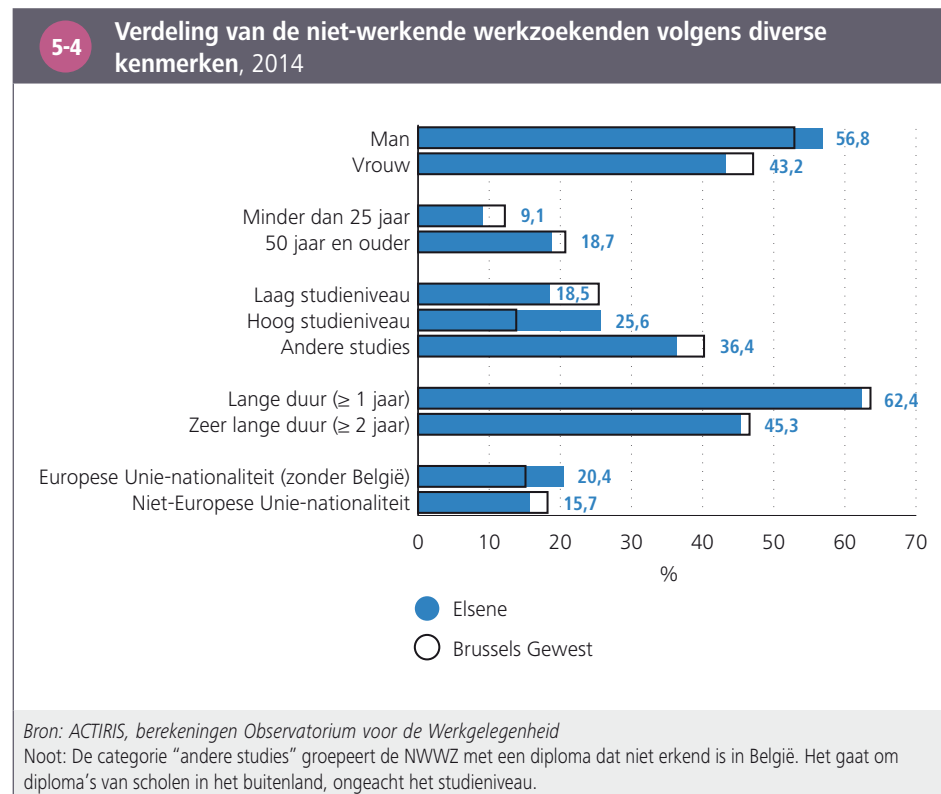
	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Elsene	Brussels Gewest	Elsene	Brussels Gewest	Elsene	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	26,4	28,7	17,7	18,3	32,9	36,3
25 tot 49 jaar	66,0	73,1	52,3	57,1	20,8	21,9
50 tot 64 jaar	58,6	58,8	47,3	42,1	19,3	20,1
Totaal	58,6	61,9	46,1	47,9	21,3	22,7

Bron: Steunpunt WSE

11 De langdurige **werkloosheidsgraad** stemt overeen met het aantal personen dat een jaar of langer werkloos is ten opzichte van de **beroepsbevolking**.

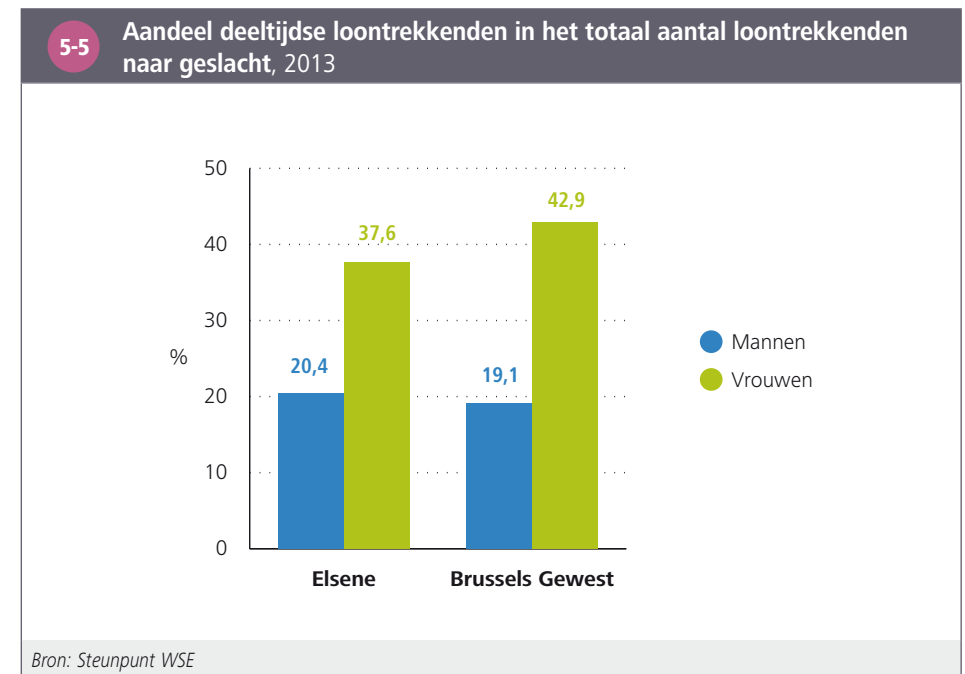
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden** (NWWZ) is sterk verschillend tussen Elsene en het Gewest. Onder de Elsense NWWZ zijn personen van (niet-Belgische) Europese nationaliteit, gediplomeerden van het hoger onderwijs, mannen en 25-49 jarigen oververtegenwoordigd in vergelijking met het profiel van de NWWZ op het niveau van het Gewest. Daarnaast is het aandeel niet-werkende werkzoekenden van lange en zeer lange duur (langer dan één jaar) iets minder groot in de gemeente **5-4**.

5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

Zowel Elsene als het Gewest telt duidelijk meer vrouwelijke dan mannelijke **deeltijdse werknemers**. Het aandeel deeltijdse werknemers blijkt in Elsene minder hoog te zijn dan op het gewestelijke niveau voor de vrouwen en lichtjes hoger voor de mannen: in Elsene heeft 38 % van de loontrekkende vrouwen en 20 % van de loontrekkende mannen een deeltijdse baan (tegenover respectievelijk 43 % en 19 % in het Brussels Gewest) **5-5**.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wat betreft de binnenlandse werkgelegenheid telt Elsene in 2013 7 039 **zelfstandigen** en 33 747 **loontrekkenden** (ongeacht de gemeente waar ze wonen), wat goed is voor 9 % van de zelfstandigen en 6 % van de loontrekkenden in het Gewest. Elsene is een van de vijf Brusselse gemeenten met het grootste aantal arbeidsplaatsen (zelfstandigen en loontrekkenden) op haar grondgebied.

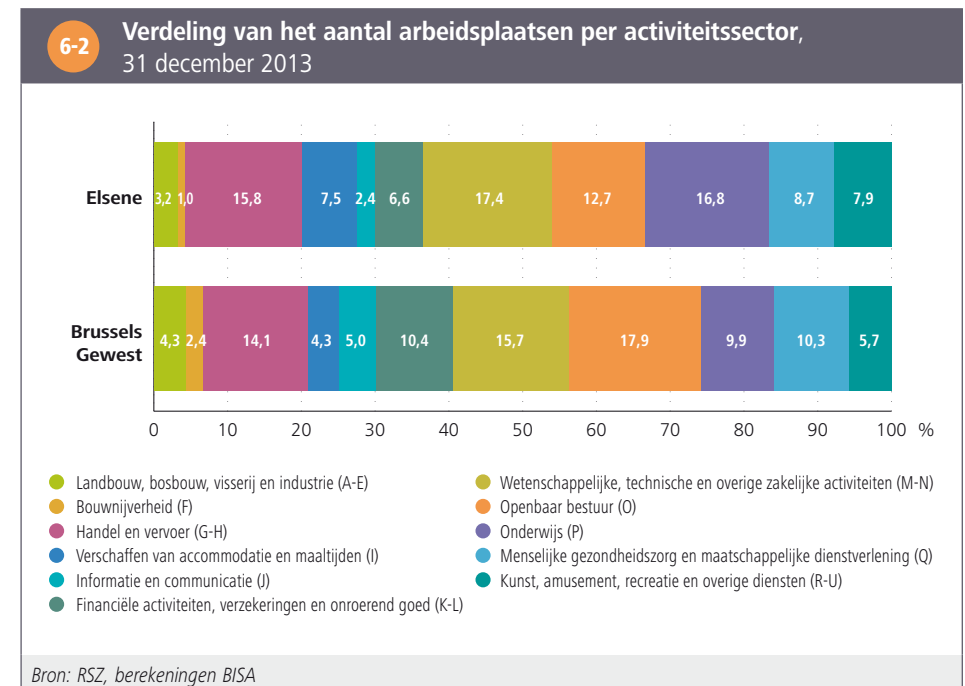
Het aandeel arbeidsplaatsen dat door vrouwen wordt ingenomen is hoger in Elsene dan op het niveau van het Gewest (55 % tegenover 50 % op gewestelijk niveau). Daarnaast is het aandeel ambtenarenbetrekkingen lichtjes lager in Elsene in vergelijking met de gewestelijke situatie, in tegenstelling tot de verhouding arbeidsplaatsen van zowel bedienden als arbeiders **6-1**. Onder de bedienden en – in mindere mate – de arbeiders die in Elsene werken, zijn de vrouwen het talrijkst (wat niet het geval is bij de ambtenaren).

6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Elsene	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	35.121	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	45,0	49,8
Vrouw	55,0	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	22,5	20,2
Bediende	62,5	60,8
Ambtenaar	15,0	19,1

Bron: RSZ, berekeningen BISA

Wat betreft de verdeling van de arbeidsplaatsen per **activiteitstak** **6-2** is de sector van het onderwijs oververtegenwoordigd; het is een van de grootste sectoren wat betreft het aantal arbeidsplaatsen in Elsene (17 % van de arbeidsplaatsen tegenover

10 % op gewestelijk niveau), meer bepaald als gevolg van de aanwezigheid van twee universiteiten. De andere belangrijkste sectoren, die licht oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van de gewestelijke situatie, zijn die van de diensten aan de bedrijven (17 % van de arbeidsplaatsen) en handel en vervoer (16 %). Ook de horecasector is oververtegenwoordigd in Elsene (7,5 % tegenover 4,3 % op het niveau van het Gewest). Elsene is de op twee na grootste Brusselse gemeente wat betreft het aantal arbeidsplaatsen in de sectoren onderwijs, horeca, handel en reparatie, en administratieve en ondersteunende diensten¹².

¹² In figuur 6-2 wordt de sector "handel en reparatie" (code G) gegroepeerd met de sector "vervoer" (code H), en de sector "administratieve en ondersteunende diensten" (code N) met de sector "wetenschappelijke en technische activiteiten" (code M).

6.2. ONDERNEMINGEN

De statistieken over het **aantal ondernemingen**, die hier worden vermeld, hebben enerzijds betrekking op de **lokale vestigingseenheden** (exploitatiezetels van ondernemingen met ten minste een werknemer die aangegeven is bij de RSZ) en, anderzijds, op de **btw-plichtige ondernemingen** (enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen tellen mee¹³).

Op 31 december 2013 telt Elsene 2 917 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied, i.e. 8 % van het totale aantal eenheden in het Brussels Gewest. Het is de op één na grootste Brusselse gemeente wat betreft het aantal vestigingseenheden. De **zeer kleine** vestigingen (tussen 1 en 9 werknemers) zijn verhoudingsgewijs talrijker in Elsene dan op het gewestelijke niveau **6-3**. Deze vaststelling kan deels te maken hebben met de vrij grote aanwezigheid van kleinhandelszaken en van de horeca in de gemeente.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Elsene	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	2.917	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	81,0	78,2
10 tot 49 werknemers	15,4	16,6
50 tot 199 werknemers	2,7	3,8
200 werknemers en meer	0,9	1,4

Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA
Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid.

Op 31 december 2014 hebben 11 363 **btw-plichtige ondernemingen** hun maatschappelijke zetel in Elsene, i.e. 12 % van alle btw-plichtige ondernemingen in het Brussels Gewest. Daarmee bekleedt de gemeente de tweede plaats wat betreft het aantal maatschappelijke zetels in het Gewest.

In de periode tussen 2010 en 2014 kwam de dynamiek inzake de **oprichting** van ondernemingen in Elsene overeen met die op het niveau van het Gewest: gemiddeld werden er per 100 ondernemingen 12 ondernemingen per jaar opgericht, zowel in de gemeente als in het Gewest.

Hetzelfde geldt voor de **stopzettingen**: gemiddeld werden er 8 stopzettingen per jaar geregistreerd per 100 ondernemingen, zowel in Elsene als op het niveau van het Gewest.

Het aantal **faillissementen** van ondernemingen (die slechts een deel van de stopzettingen vertegenwoordigen) was verhoudingsgewijs minder hoog in Elsene dan op het gewestelijke niveau tijdens deze periode (gemiddeld 1,7 ondernemingen op 100 in Elsene, tegenover 2,6 op 100 in het Gewest) **6-4**. Zowel in Elsene als in het Gewest heeft de hoogste faillissementsgraad voor de periode 2010-2014 betrekking op de sectoren horeca en handel en reparatie. De faillissementscijfers in deze sectoren waren in de gemeente echter wel minder hoog dan op het gewestelijke niveau.

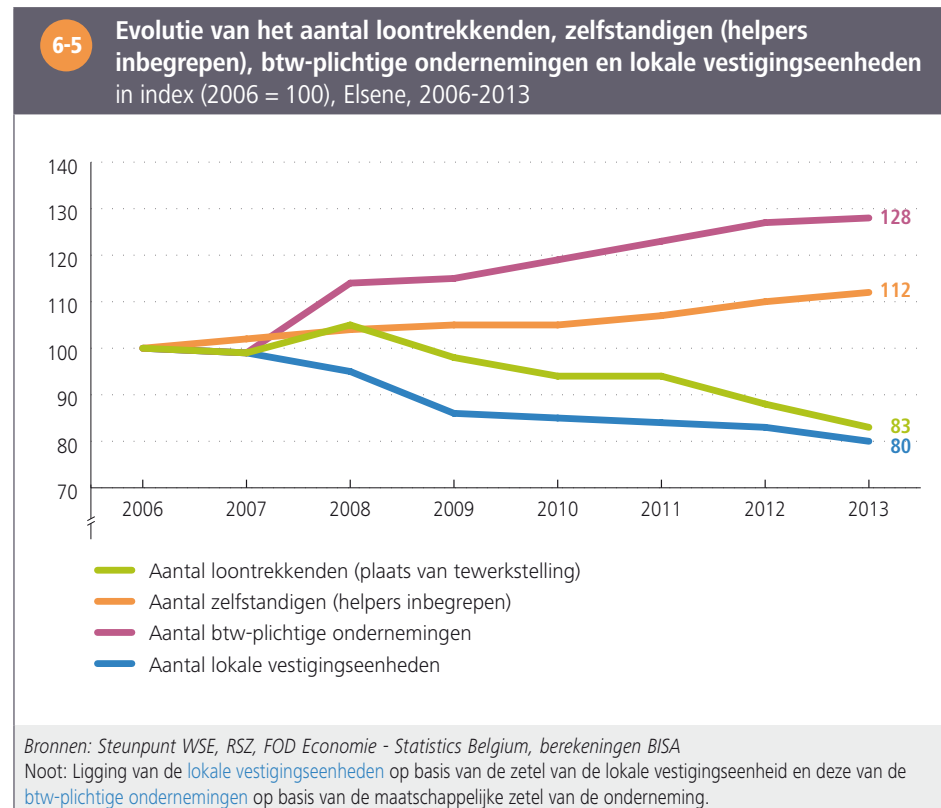
6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Elsene	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	11.363	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	12,6	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	8,2	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	1,7	2,6

Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA
Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.

¹³ Het aantal **btw-plichtige ondernemingen** is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de ondernemingen die btw-plichtig zijn, ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers, worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

6.3. EVOLUTIE 2006-2013

De loontrekkenden en de lokale vestigingseenheden laten voor de periode 2006-2013 een vrij gelijklopende evolutie zien in Elsene: er wordt een daling van hun aantal geregistreerd (ca. 20 %). Voor het overige is het aantal btw-plichtige ondernemingen sterk toegenomen (+28 %). Tot slot kent het aantal zelfstandigen een zekere toename in de gemeente tijdens de bestudeerde periode (+12 %), ook al verliep dit tweemaal minder snel dan op het niveau van het Brussels Gewest **6-5**.

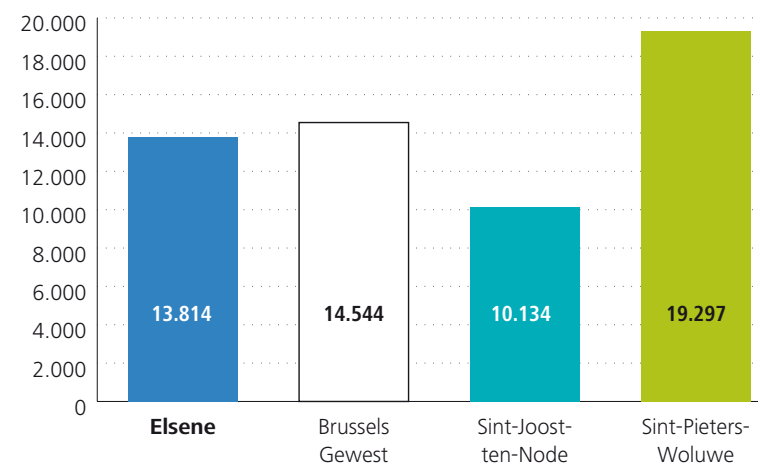
7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening gehouden met de samenstelling van de huishoudens bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹⁴ 13 814 euro in Elsene voor het jaar 2012, i.e. ca. 5 % onder het Brusselse gemiddelde. Voor het hele Brussels Gewest is het gemiddeld inkomen het laagst in Sint-Joost-ten-Node en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe **7-1**.

7-1

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

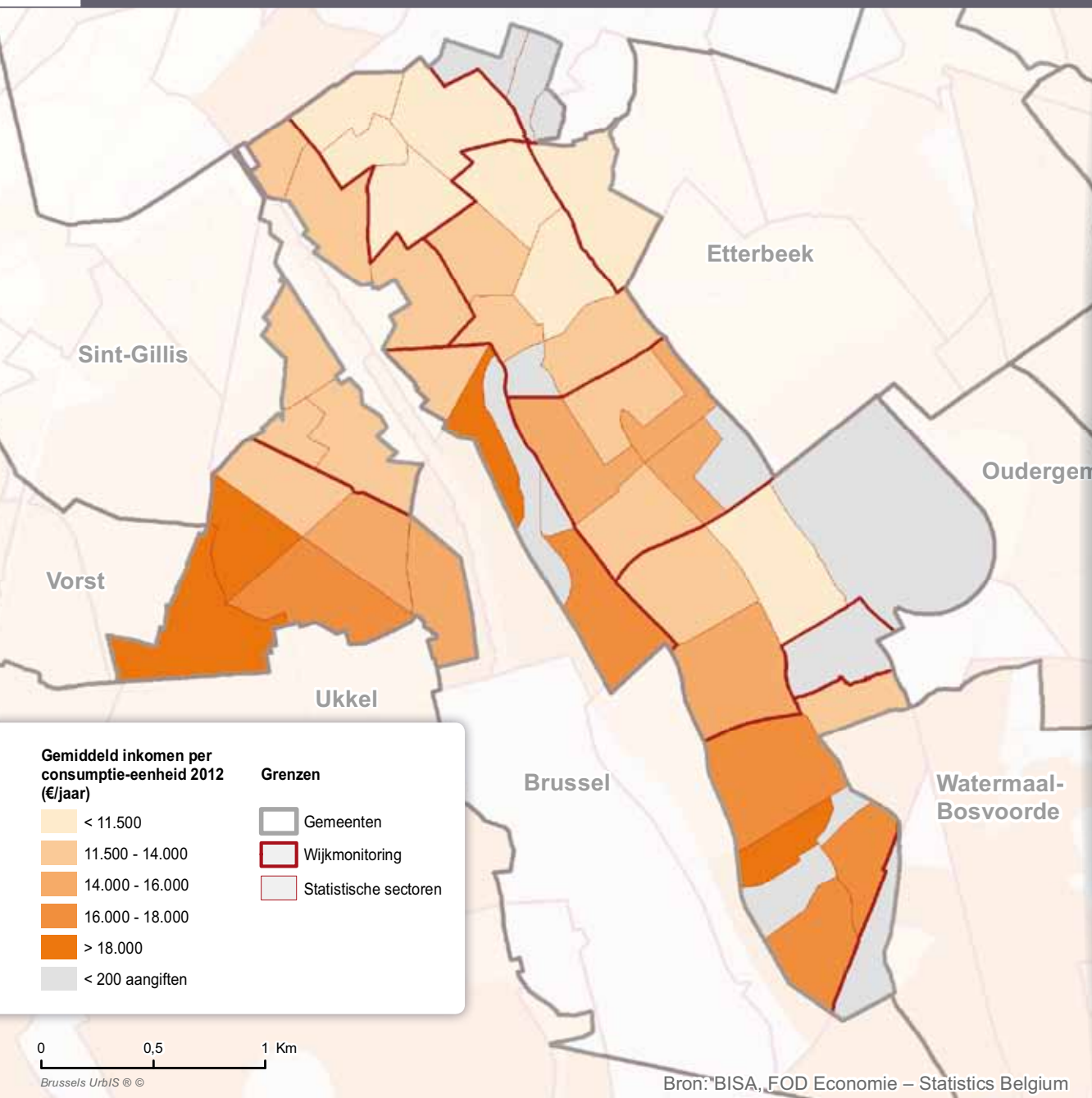

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

¹⁴ Het gaat hier over het [gemiddelde inkomen per gewijzigde verbruikseenheid](#) (GVE) na belastingen, zie woordenlijst.

7-2

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Elsene, inkomens 2012

De gemiddelde **inkomens** schommelen sterk in Elsene ⁷⁻². Het is een zeer gemengde gemeente met een bevolking afkomstig uit verschillende sociale milieus.

De **gemiddelde inkomens** zijn het laagst (rond 10 000 euro) in het noordoosten van de gemeente, in de **wijk Matonge** (**statistische sectoren** Naamsepoort, Sint-Bonifaas, Londenplein, enz.) en in bepaalde statistische sectoren van de wijk Flagey-Malibran (Blyckaerts, Werystraat) en Jourdan (Graystraat). In deze wijken is er een concentratie van een vrij groot aantal armere personen op sociaaleconomisch vlak. Ook in de buurt van de Pleincampus en de Vrije Universiteit Brussel, met een hoge verhouding studenten, is het gemiddeld inkomen laag. Terwijl de inkomens veeleer hoog zijn langs de Louizalaan (gelegen op het grondgebied van Brussel-Stad), blijken ze betrekkelijk laag in de omgeving van het noordelijke gedeelte van voornoemde laan. Dit is deels het gevolg van de aanwezigheid van armere huishoudens (meer bepaald de zone tussen de Louizalaan en de Elsense Steenweg), maar ook – op sommige plaatsen – van de aanwezigheid van werknemers van de Europese en internationale instellingen van wie de inkomens mogelijk niet voorkomen in de **fiscale statistieken** (cf. infra); dit geldt bijvoorbeeld voor de wijk Kastelein.

De **gemiddelde inkomens** zijn het hoogst (ca. 20 000 euro) in de omgeving van het zuidoostelijke deel van de Louizalaan (meer bepaald in de buurt van de vijvers van Elsene, met de statistische sector Generaal de Gaulle waar het gemiddeld inkomen meer dan 25 000 euro bedraagt), alsook op de grens met Vorst (bepaalde delen van de wijk Brugmann) en, helemaal in het zuiden, in de omgeving van Watermaal-Bosvoorde (bepaalde sectoren van de wijk Boondaal).

De **inkomensongelijkheid**, gemeten door de **Gini-coëfficiënt**¹⁵, blijkt in Elsene beduidend hoger te zijn dan gemiddeld in de 19 gemeenten **7-3**.

7-3 Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012		
	Elsene	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,52	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,45	0,39

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

De fiscale **aangiften** van inkomens tussen 10 000 en 20 000 euro zijn in Elsene ondervertegenwoordigd in verhouding tot hun aandeel op gewestelijk niveau, alsook – zij het in mindere mate – de aangiften van inkomens tussen 20 000 en 40 000 euro. De hogere inkomensklassen zijn in dezelfde verhoudingen als op het gewestelijke niveau vertegenwoordigd, en de hoogste inkomensklasse (75 000 euro en meer) zelfs in een iets hogere verhouding **7-4**.

Het aandeel aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, ligt beduidend hoger in Elsene dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die inderdaad geen enkel inkomen ontvangen.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de heel lage inkomensklassen staan (lager dan 10 000 euro). Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹⁶. Op te merken valt dat als de aangiften met een belastbaar gezamenlijk netto-inkomen gelijk aan nul uit de verdeling worden gehaald, deze inkomensklassen oververtegenwoordigd zijn in Elsene (wat een verklaring zou kunnen zijn voor de hoge **Gini-coëfficiënt** in de gemeente¹⁷).

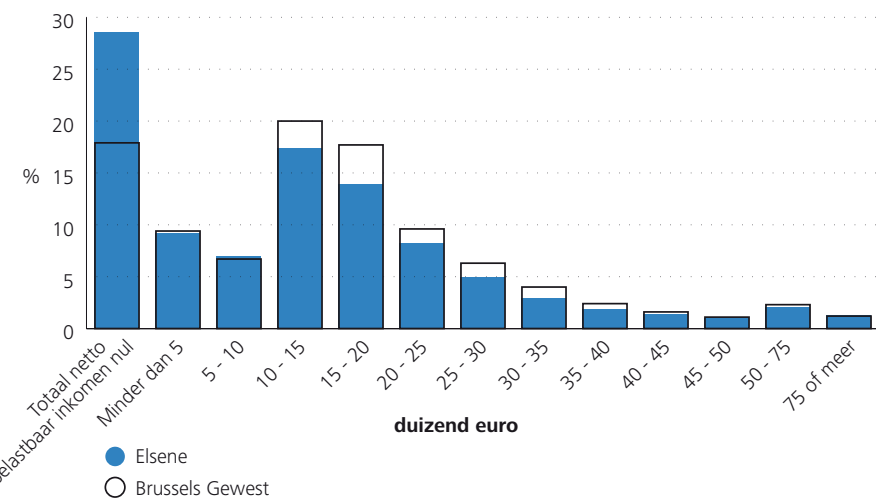
¹⁵ De hier voorgestelde **Gini-coëfficiënt** wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

¹⁶ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

¹⁷ Bij de berekening van de **Gini-coëfficiënt** wordt immers geen rekening gehouden met aangiften met een belastbaar inkomen gelijk aan nul.

7-4

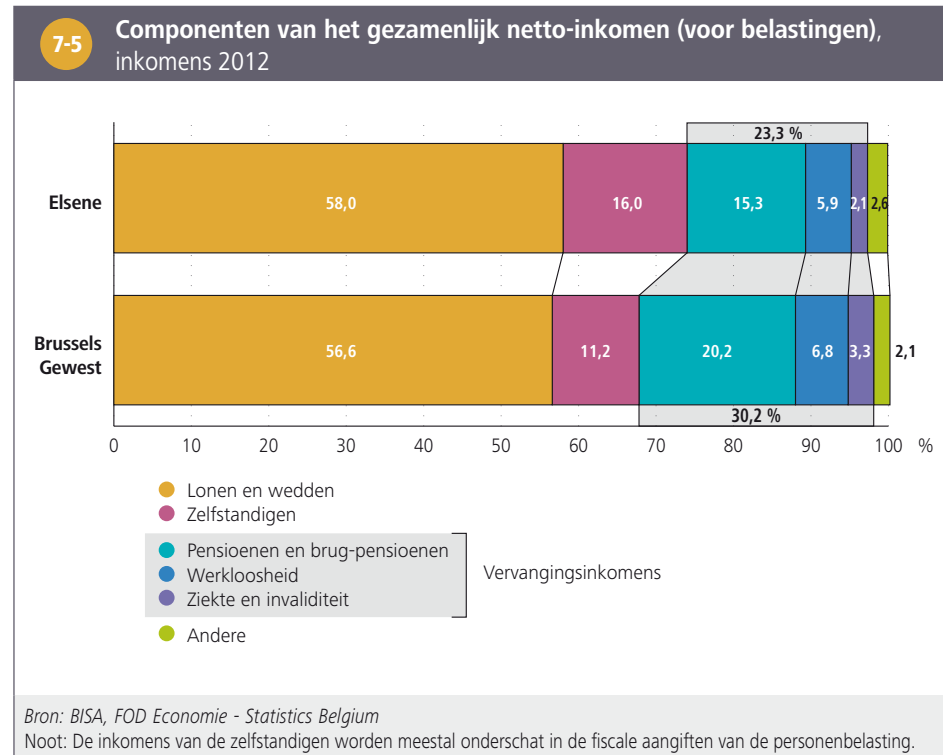
Verdeling van het aantal fiscale aangiften per inkomensklasse na belastingen, inkomens 2012

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: • In een streven naar eenvoud worden de klassen aangeduid met ronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.
• Deze grafiek werd opgesteld zonder onderscheid te maken tussen individuele en gemeenschappelijke aangiften, deze laatste bevatten inkomens van een of twee personen. Een verdeling per type aangiften die verschillend is binnen de gemeente en binnen het hele Gewest kan een invloed hebben op de verdelingen van het aantal aangiften per inkomensklasse.

De analyse van de **bron** van deze fiscale inkomens (vóór belastingen) in 2012 toont dat de aandelen fiscale inkomens uit lonen (58 %) en vooral uit zelfstandige arbeid (16 %) in Elsene hoger zijn dan op het niveau van het Brussels Gewest (respectievelijk 57 % en 11 %), in tegenstelling tot het aandeel vervangingsinkomens (zowel (brug)pensioenen als werkloosheid en ziekte- en invaliditeitsuitkeringen) **7-5**.

7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal mensen dat recht heeft op een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of op een bijstandsuitkering is een indicator voor het aantal mensen dat moet rondkomen met een **beperkt inkomen**. De bedragen van deze vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen liggen immers vaak onder de **armoederisicogrens**¹⁸.

Het aandeel van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) dat leeft van een **leefloon** of een **equivalent leefloon**, een werkloosheidsuitkering, een invaliditeitsuitkering of nog een tegemoetkoming voor personen met een handicap in Elsene is zeker niet verwaarloosbaar maar blijft – in verschillende mate – lager dan de percentages die op het niveau van het Gewest worden waargenomen **7-6**.

7-6 Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

	Elsene		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	7.709	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	483	6,3	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	313	4,1	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	61.079	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	2.056	3,4	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	6.531	10,7	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	1.324	2,2	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	747	1,2	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	9.180	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	1.026	11,2	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	470	5,1	6,5

Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
 Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
 [2] Gegevens op 31 december 2013

18 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad (2015) *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Dit belet niet dat 11 % van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) leeft van een werkloosheids- of inschakelingsuitkering en 3 % met een leefloon of het equivalent leefloon. Onder de jonge Elsenaren (18-24 jaar) zijn de overeenstemmende percentages respectievelijk gelijk aan 4 % en 6 %. Onder de senioren (65 jaar en ouder) leeft iets meer dan één persoon op tien met de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) in Elsene, een gelijkwaardig aandeel als op het niveau van het Gewest **7-6**.

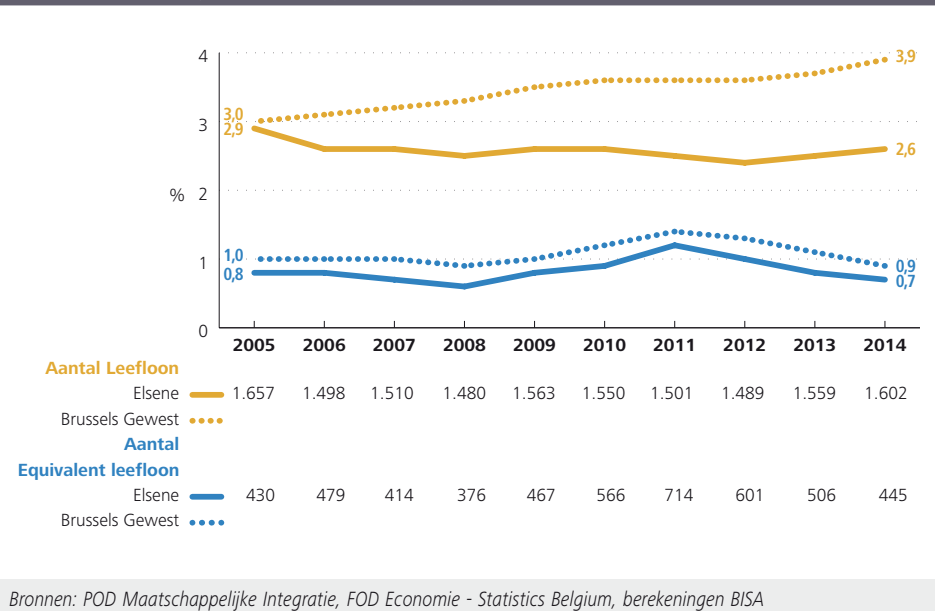
De **evolutie** van het aantal gerechtigden op het leefloon in de bevolking (18-64 jaar) in Elsene tussen 2005 en 2014 verschilt van de tendens die op het gewestelijke niveau wordt waargenomen. In Elsene is het aandeel gerechtigden op het leefloon immers zeer lichtjes gedaald in het begin van de periode, waarna het stagneerde rond 2,6 %. Op het niveau van het Gewest wijst het aandeel gerechtigden op het leefloon echter op een stijgende tendens tijdens de beschouwde periode. Terwijl het aandeel gerechtigden op het leefloon in 2005 dus gelijkwaardig was in Elsene en op het gewestelijke niveau, is het in 2014 beduidend hoger op het niveau van het Gewest dan in Elsene **7-7**.

Wat betreft het aandeel gerechtigden op het equivalent leefloon is de tendens echter dezelfde als op gewestelijk niveau: na een toename tussen 2008 en 2011 wordt een sterke daling van het aantal gerechtigden op het equivalent leefloon waargenomen in 2012-2014, waardoor hun aandeel in de bevolking (18-64 jaar) opnieuw daalde tot het niveau dat in 2008 werd waargenomen, zowel in Elsene als op het niveau van het Gewest. Deze tendens wordt grotendeels verklaard door bepaalde federale maatregelen inzake asiel- en migratiebeleid, die tijdens deze periode hebben geleid tot een daling van het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister ingeschreven zijn en aanspraak kunnen maken op financiële hulp.

Over de hele periode blijkt het aandeel gerechtigden op het equivalent leefloon van de bevolking op beroepsactieve leeftijd in Elsene iets lager dan op het niveau van het Gewest (0,7 % tegenover 0,9 % in het Gewest in 2014).

7-7

Evolutie van het aandeel gerechtigden op het (equivalent) leefloon in de bevolking van 18-64 jaar, in jaarlijks gemiddelde 2005-2014

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal [rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming](#) (RVV) van de verzekering voor geneeskundige verzorging kan ook worden gebruikt als een indicator van het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2015 hebben 14.003 personen in Elsene recht op een verhoogde tegemoetkoming, als rechthebbende of persoon ten laste, i.e. 16,5 % van de bevolking van Elsene (tegenover 26 % op gewestelijk niveau). De percentages rechthebbenden zijn lager dan die welke gelden voor het Brussels Gewest voor alle leeftijden, maar het verschil is beduidend kleiner voor de personen van 65 jaar of ouder (27 % van hen heeft het RVV-statuut in Elsene, tegenover 30 % op het niveau van het Gewest) ⁷⁻⁸.

7-8

Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Elsene						Brussels Gewest		
	Aantal rechthebbenden ¹			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	1.370	1.228	2.598	20,1	19,0	19,6	33,5	33,2	33,3
18 - 24 jaar	697	716	1.413	19,6	16,5	17,9	27,2	27,8	27,5
25 - 64 jaar	3.777	3.663	7.440	13,9	13,5	13,7	19,2	23,0	21,1
65 jaar en meer	935	1.617	2.552	24,7	29,2	27,4	26,4	32,1	29,8
Totaal	6.779	7.224	14.003	16,4	16,6	16,5	24,1	27,1	25,6

Bronnen: K SZ-Datwarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. Behalve voor het jaar 2010 boekte de gemeente Elsene tussen 2008 en 2013 negatieve gewone resultaten; voor de hele periode bleef het gecumuleerd resultaat echter positief.

Voor de rekeningen 2008-2013 waren de gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner** in Elsene gemiddeld hoger dan de overeenstemmende ontvangsten en uitgaven voor de 19 Brusselse gemeenten samen, en hetzelfde geldt voor de investeringsuitgaven per inwoner. Bovendien is de **schuld** per inwoner in Elsene, rekening gehouden met de leningen toegekend door het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT), eveneens hoger dan in alle 19 Brusselse gemeenten samen **8-1**. Het bedrag van de schuld bij het BGHGT vertegenwoordigt een bescheiden deel van de totale schuld van de gemeente: in 2013 gaat het om 9 % van de totale schuld van Elsene (tegenover 15 % voor de 19 gemeenten samen).

8-1

Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

	Elsene	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.710	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.751	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.814	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	286	248

Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.

De **liquiditeitsratio**, een indicator die de mogelijkheid van de gemeente aangeeft om op korte termijn haar financiële verbintenissen na te leven, lag in 2013 in Elsene boven 1 (3,63), wat betekent dat de gemeente de mogelijkheid heeft haar kortetermijnschulden (maximum één jaar) onmiddellijk terug te betalen.

Bovendien geeft de **graad van financiële autonomie** van de gemeente aan dat 53 % van haar inkomsten afkomstig is van eigen kapitaal, wat een minder gunstige situatie is in vergelijking met het gemiddelde van deze indicator voor de 19 gemeenten (62 %).

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De aanvullende belastingen op de **onroerende voorheffing** zijn de belangrijkste bron van **ontvangsten** in Elsene. Hun aandeel in de gewone ontvangsten is even groot als voor de 19 gemeenten samen (28 %, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013) **8-2**. In verhouding tot het aantal inwoners ligt het rendement van de onroerende voorheffing van de gemeente in de buurt van het gemiddelde van de Brusselse gemeenten (met een percentage aanvullende belastingen op de onroerende voorheffing dat eveneens in de buurt van het gemiddelde ligt).

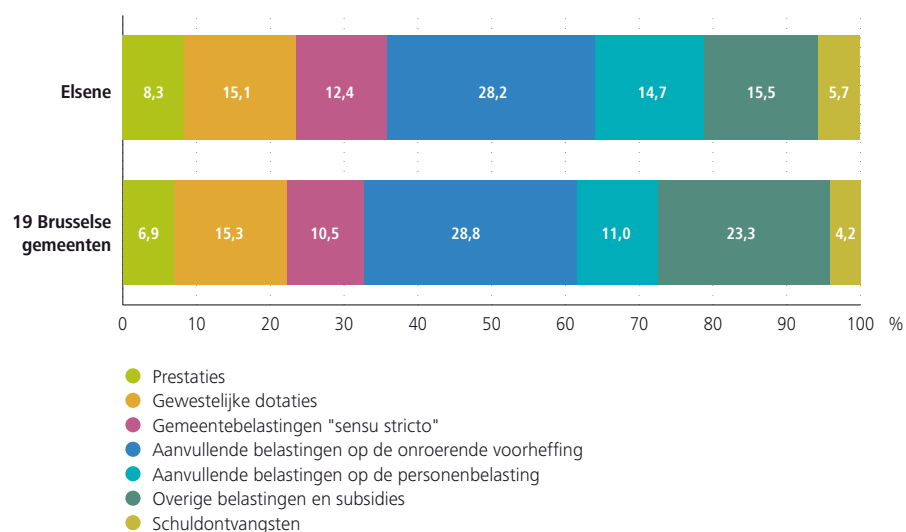
Ook de ontvangsten uit de aanvullende belastingen op de **personenbelasting** zijn een belangrijke bron van ontvangsten voor de gemeente. Het aandeel van deze ontvangsten in Elsene is hoger dan voor de 19 Brusselse gemeenten samen (15 % tegenover 11 %). Het rendement van de aanvullende belastingen op de personenbelasting per inwoner is hoger in Elsene dan gemiddeld in de Brusselse gemeenten, onder andere als gevolg van het feit dat het percentage van de aanvullende belastingen op de personenbelasting boven het gemiddelde ligt.

De ontvangsten uit de **gewestelijke dotaties** in Elsene zijn gelijkwaardig aan die in alle 19 gemeenten samen (15 % van de ontvangsten). De dotaties worden onder de gemeenten verdeeld volgens criteria zoals de aantallen inwoners, leerlingen, werklozen, rechthebbenden op een **leefloon** alsook de opbrengst van de onroerende

voorheffing en van de personenbelasting (compenserende rol). Het aandeel van de "overige belastingen en subsidies", dat de transfers van andere bestuursniveaus naar de gemeente omvat, is daarentegen lager in Elsene in vergelijking met de 19 gemeenten.

8-2

Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

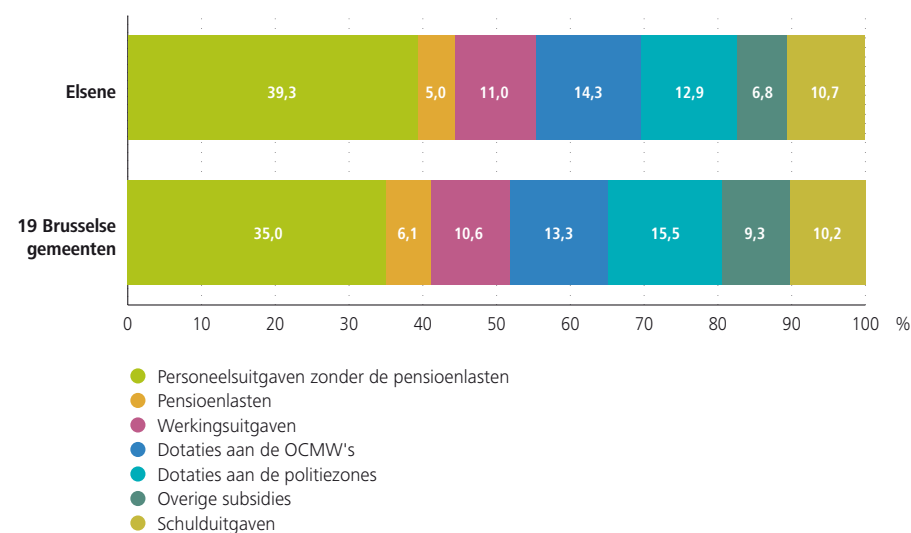
Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

- Noten:
- De ontvangsten uit prestaties zijn die waarvoor de gemeente als tegenprestatie iets levert (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
  - De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietintersten.

Zoals in de andere gemeenten, zijn de grootste **uitgaven** van de gemeente Elsene de personeelskosten: voor de periode 2008-2013 ging gemiddeld 44 % van de uitgaven naar de personeelskosten van de gemeentelijke overheid in Elsene (incl. pensioenlasten), een percentage iets boven dat van de 19 gemeenten samen (8-3). De uitgaven in verband met de dotatie aan het OCMW zijn in Elsene verhoudingsgewijs iets hoger dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de uitgaven in verband met de dotatie aan de politiezones en de andere subsidies (die voor de 19 gemeenten naar boven worden getrokken door Stad Brussel).

8-3

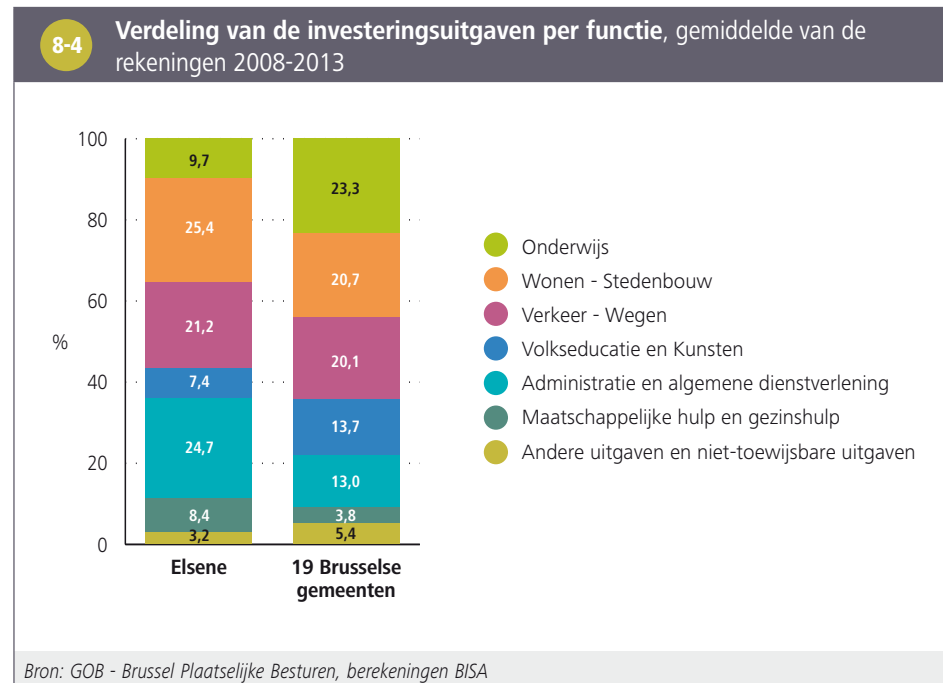
Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Voor de periode 2008-2013 stellen we vast dat gemiddeld de helft van de investeringen in Elsene is verricht in de domeinen “wonen en stedenbouw” enerzijds en “administratie en algemene dienstverlening” anderzijds. De aandelen van de investeringsuitgaven voor deze domeinen zijn hoger dan die van de 19 Brusselse gemeenten samen. Een vijfde van de investeringsuitgaven had betrekking op het domein “verkeer en wegen” (een gelijkwaardig aandeel als in de 19 gemeenten samen). Tot slot was het aandeel van de investeringsuitgaven voor het domein “maatschappelijke hulp en gezinshulp” groter dan op het niveau van de 19 gemeenten, in tegenstelling tot de uitgaven in de domeinen “onderwijs” en “volkseducatie en kunsten” ⁸⁻⁴.

9. HUISVESTING

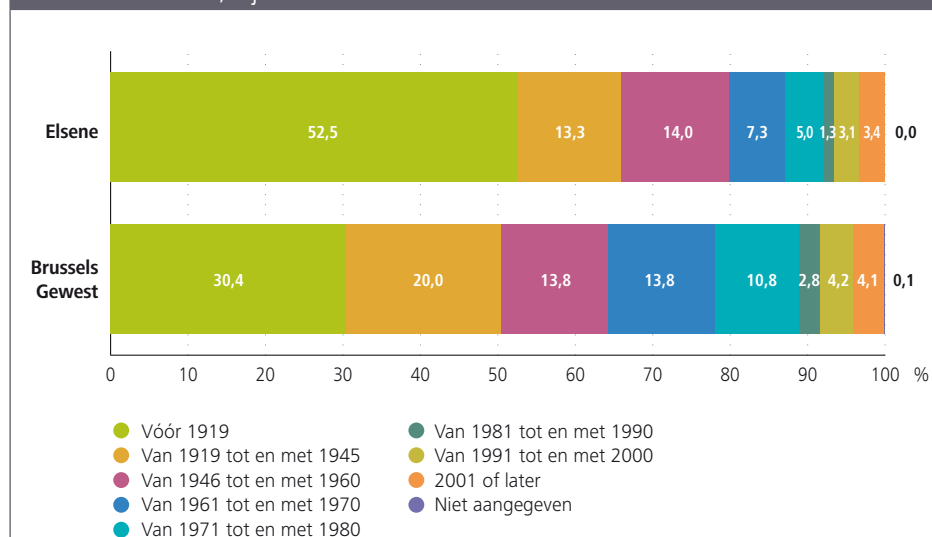
Op 1 januari 2014 worden er in Elsene 14 474 gebouwen en 47 615 woningen geteld, waarvan 1 640 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

Elsene is een gemeente die deels binnen de [eerste kroon](#) ligt. Op basis van de gegevens van de Census 2011 over de [conventionele woningen](#) vertegenwoordigen de zeer oude woningen – gebouwd vóór 1919 – meer dan de helft van de woningen in Elsene (tegenover een derde op het niveau van het Gewest). De woningen die werden gebouwd tussen het einde van de Eerste Wereldoorlog en de Tweede Wereldoorlog zijn verhoudingsgewijs minder talrijk, en hetzelfde geldt voor de woningen die na 1960 werden gebouwd ⁹⁻¹.

9-1

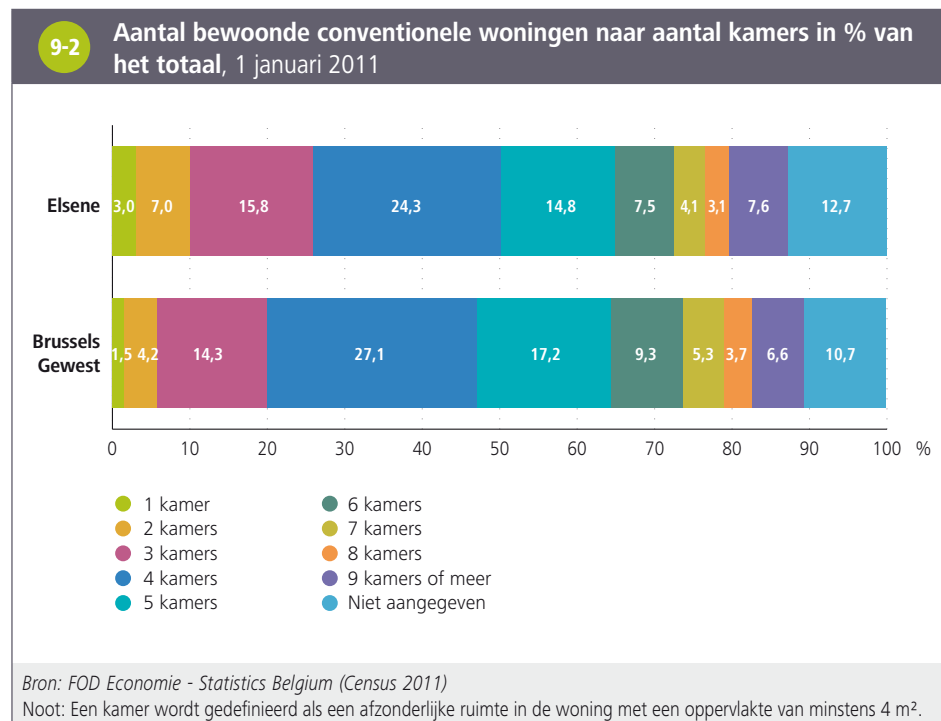
Aantal bewoonde conventionele woningen naar bouwperiode in % van het totaal, 1 januari 2011

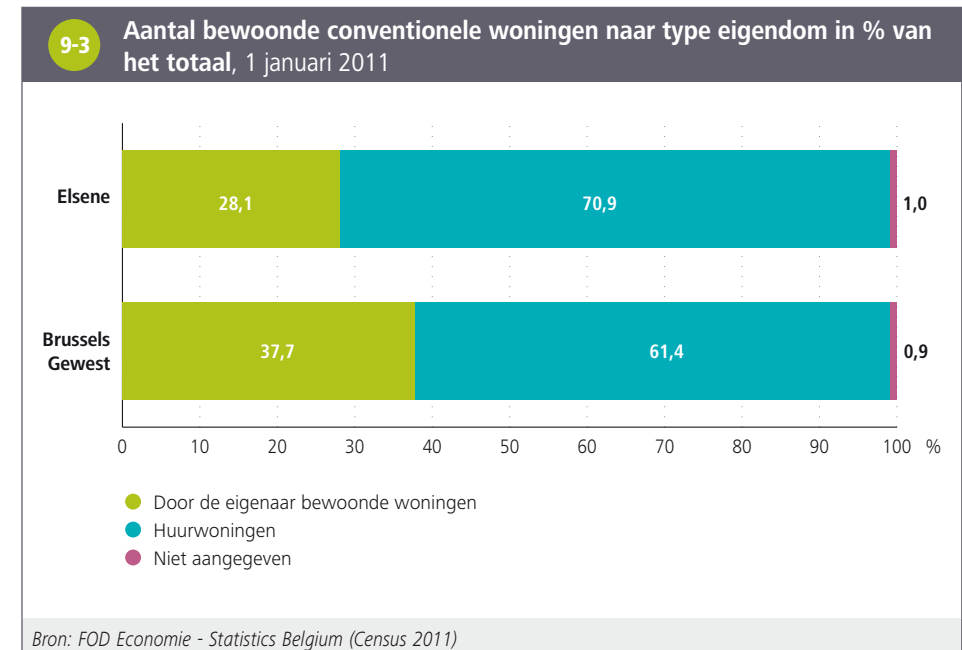
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium (Census 2011)

Noot: Het bouwjaar is het jaar van beëindiging van de opbouw van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Het gaat dus niet om de laatste renovatie.

Op basis van het **aantal kamers** zijn de kleine woningen oververtegenwoordigd in Elsene in vergelijking met de situatie op gewestelijk niveau: 10 % van de woningen heeft één tot twee kamers (een verhouding die bijna tweemaal zo groot is als op het niveau van het Gewest) en 16 % van de woningen heeft 3 kamers (tegenover 14 % voor het Gewest). Woningen met 4 tot 8 kamers zijn verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd in de gemeente (54 %) dan op het gewestelijke niveau (63 %). Tot slot zijn de zeer grote woningen lichtjes oververtegenwoordigd: woningen met 9 kamers en meer zijn goed voor 7,6 % van het woningbestand in Elsene, tegenover 6,6 % op het niveau van het Gewest ⁹⁻² 19.

Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011 blijkt dat 71 % van de woningen in Elsene wordt bewoond door **huurders**, een aandeel dat duidelijk hoger is dan op het niveau van het Gewest (61 %) ⁹⁻³. Dat is deels het gevolg van de kenmerken van de bevolking in Elsene, die bestaat uit een groot aantal studenten en jongvolwassenen (tussen 25 en 40 jaar), vaak zonder kinderen, die gedurende een beperkte periode van hun leven in de gemeente wonen.

19 We merken op dat het aantal kamers voor een groot aantal woningen "niet is vermeld" (ongeveer 13 % in Elsene en 11 % voor het Gewest).

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telt de gemeente Elsene 1 640 sociale woningen, i.e. 252 meer dan in 2005 (+18 %). Ondanks deze sterke toename blijft het aantal sociale woningen in verhouding tot het aantal huishoudens vrij laag in Elsene: er zijn 3 sociale woningen voor 100 huishoudens in de gemeente, tegenover 7 voor 100 op het niveau van het Gewest **9-4**.

Op basis van de gegevens van 2011 bedraagt het aandeel huishoudens dat ingeschreven is op de **wachtlijst** voor een van sociale woning 5 % in Elsene (tegenover 7 % op het niveau van het Gewest)²⁰.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013		
	Elsene	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	1.640	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	3,4	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

Algemeen zijn de huurprijzen en vastgoedprijzen in Elsene hoger in vergelijking met de situatie op het niveau van het Gewest. In 2013 bedraagt de gemiddelde maandelijkse huurprijs voor een woning met twee slaapkamers 788 euro (tegenover 732 euro in het Brussels Gewest) en de gemiddelde verkoopprijs van appartementen 268 100 euro (tegenover 224 800 euro in het Gewest). Het verschil is nog groter voor de prijs van de woningen: hun gemiddelde verkoopprijs bedraagt bijna 500 000 euro in Elsene, tegenover 365 200 op het niveau van het Gewest **9-5**.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen		
	Elsene	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	788	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	495,9	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	268,1	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

²⁰ Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

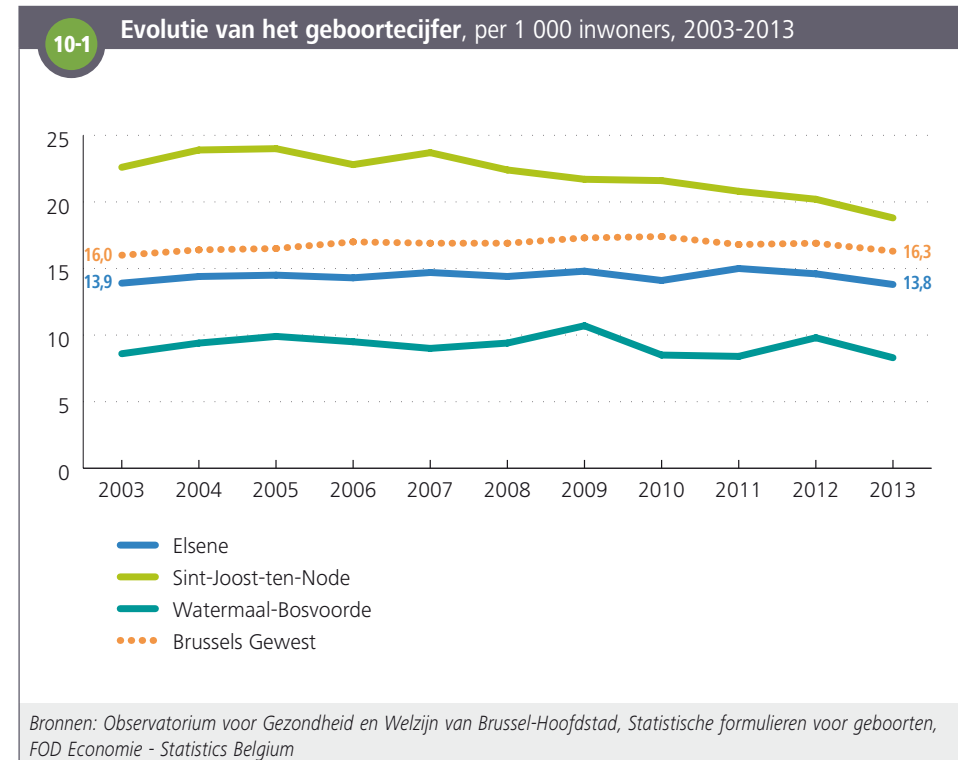
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

In 2013 waren er in Elsene 1 154 **levendgeborenen** volgens de [Statistische geboorteformulieren](#), i.e. 42 levendgeborenen meer dan de gegevens van de [officiële bevolking](#). Dit verschil is te wijten aan de geboorten bij ouders-asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister, maar ook van ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of met een specifiek statuut (zoals diplomatiek personeel), die niet opgenomen zijn in de officiële bevolkingscijfers²¹.

Tussen 2003 en 2013 is het aantal geboorten in Elsene gestegen (deels als gevolg van de toename van het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd) tegen hetzelfde tempo als het geheel van de bevolking. Het [geboortecijfer](#) is dus stabiel gebleven tijdens deze periode en ligt in Elsene lager dan op het niveau van het Brussels Gewest **10-1**. Ook het [totaal vruchtbaarheidscijfer](#) is in de gemeente lager (1,3) dan op het niveau van het Gewest (1,9) in 2014²².

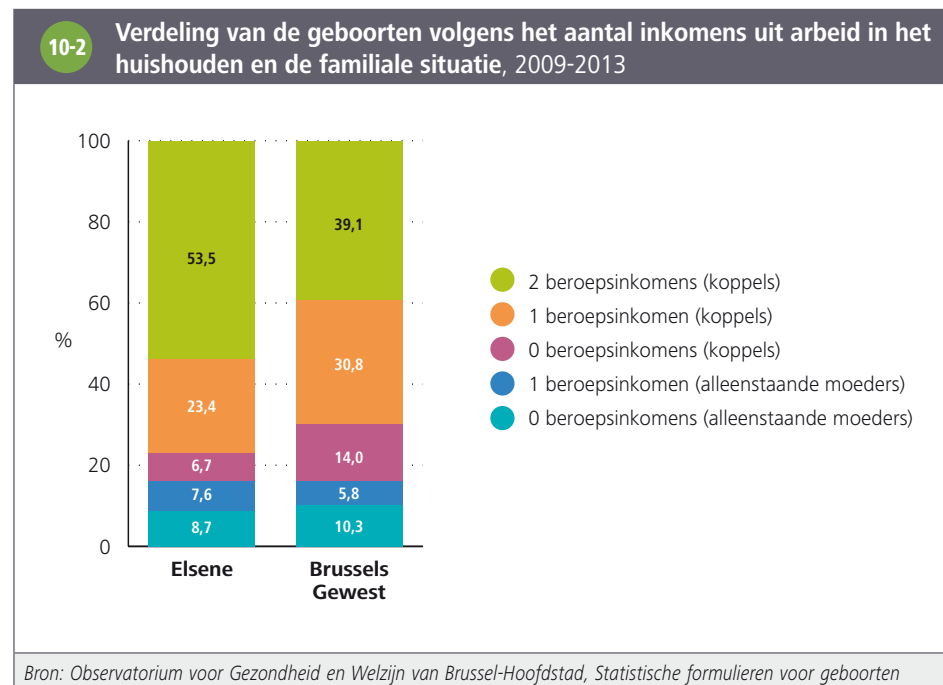

21 Anderzijds omvat de [officiële bevolking](#), in tegenstelling tot de [Statistische geboorteformulieren](#), wel de geboorten van Belgische inwoners die in het buitenland worden geboren. Voor meer informatie over dit thema zie Hercot et al, 2015; Perinatale gezondheidsindicatoren van Brussel 2000-2012. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

22 Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

In Elsene worden de meeste kinderen geboren in een huishouden met twee beroepsinkomens (53 % tegenover 39 % op het niveau van het Gewest). Een derde van de geboorten heeft plaats in een huishouden met slechts één inkomen en 15 % in een huishouden zonder beroepsinkomen (tegenover respectievelijk 37 % en 24 % op het gewestelijke niveau). Het aandeel kinderen dat wordt geboren in een eenoudergezin (alleenstaande moeder) bedraagt in Elsene 16 % (een identieke verhouding als die van het Gewest) **10-2**.

In Elsene heeft 59 % van de vrouwen die tussen 2009 en 2013 zijn bevallen niet de Belgische **nationaliteit** (tegenover 50 % voor het Brussels Gewest) en is 74 % niet geboren met de Belgische nationaliteit (eenzelfde percentage als voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 zijn bevallen, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (41 % van de vrouwen), de Franse (11 %), de Poolse (3,7 %), de Marokkaanse (3,5 %) en de Italiaanse (3,3 %). Tussen 2003 en 2013 is het aandeel moeders van Franse nationaliteit het sterkst gestegen.

Gezondheid van de borelingen en de moeders

Onder de vrouwen die tussen 2009 en 2013 zijn bevallen, zijn de zeer **jonge moeders** verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd in Elsene (1,4 %) dan op het gewestelijke niveau (2,2 %); dit is meer bepaald te wijten aan een lagere **vruchtbaarheidsgaad** bij de 15- tot 19-jarigen (1,1 % tegenover 1,4 % op het niveau van het Gewest) en door een lager aandeel vrouwen van deze leeftijdscategorie in deze gemeente. **Oudere moeders** daarentegen zijn verhoudingsgewijs meer vertegenwoordigd onder de vrouwen die zijn bevallen in Elsene (5,6 %) dan in het Brussels Gewest (4,9 %). Voor de andere indicatoren inzake de **gezondheid van moeder en kind** die we hierna voorstellen, zijn er geen significante verschillen tussen Elsene en het Brussels Gewest **10-3**.

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Elsene		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	214	3,6	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	406	6,8	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	606	10,3	9,9
Moeders < 20 jaar	82	1,4	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	326	5,6	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Elsene zijn de cijfers inzake **perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit** iets hoger dan op het niveau van het Gewest, maar die verschillen zijn statistisch gezien niet significant **10-4**.

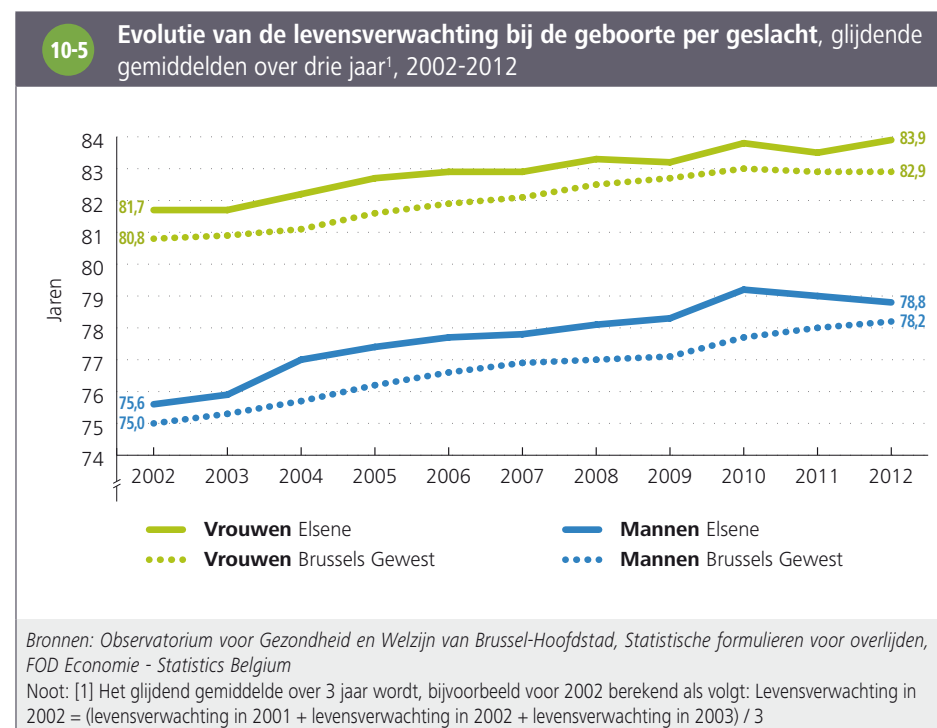
10-4 Perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte, 2009-2013	Elsene		Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	55	9,2	7,8
Infantiele mortaliteit	20	3,4	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	64	10,7	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

In 2012 is de **levensverwachting**²³ in Elsene 83,9 jaar voor de vrouwen en 78,8 jaar voor de mannen (tegenover respectievelijk 82,9 jaar en 78,2 jaar op het niveau van het Brussels Gewest). Voor de periode 2002-2012 is de levensverwachting in Elsene iets hoger dan in het Brussels Gewest. Ze is meer gestegen bij de mannen dan bij de vrouwen, zowel in Elsene als in het Brussels Gewest **10-5**. Het verschil in levensverwachting in vergelijking met het Gewest heeft te maken met een lager sterftecijfer in de gemeente dan in het Gewest, zowel bij de ouderen als bij de personen jonger dan 75 jaar (cf. infra).

23 De **levensverwachting** in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar heen ((levensverwachting 2011 + levensverwachting 2012 + levensverwachting 2013) / 3).

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Elsene bedraagt het vroegtijdige sterftcijfer (vóór 75 jaar) 294 per 100 000 mannen en 179 per 100 000 vrouwen ¹⁰⁻⁶. Na standaardisatie voor leeftijd zijn deze cijfers veel lager van die van het Brussels Gewest, zowel voor de mannen als voor de vrouwen. Vergeleken met de gewestelijke situatie zijn de cijfers inzake vroegtijdige sterfte als gevolg van tumoren lager in Elsene voor beide geslachten.

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Elsene en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	568	293,6	-11 %	350	179,0	-11 %
Infectieuze en parasitaire aandoeningen	24	12,4	+22 %	14	-	-
Kankers	188	97,2	-15 %	134	68,5	-19 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen</i>	66	34,1	-9 %	29	14,8	-14 %
<i>Borstkanker</i>	0	-	-	36	18,4	-6 %
Hart- en vaatziekten	113	58,4	-9 %	63	32,2	+5 %
<i>Ischemische hartziekten</i>	55	28,4	-2 %	23	11,8	+21 %
<i>Andere hartziekten</i>	21	10,9	-22 %	10	-	-
Aandoeningen van de luchtwegen	40	20,7	-14 %	16	-	-
<i>Chronische aandoeningen van de luchtwegen</i>	24	12,4	-13 %	10	-	-
Onvolledig omschreven symptomen en ziektebeelden	34	17,6	+19 %	15	-	-
<i>Onbekende of niet gespecificeerd doodsoorzaken</i>	22	11,4	+57 %	9	-	-
Uitwendige doodsoorzaken	105	54,3	+8 %	47	24,0	+6 %
<i>Zelfmoord²</i>	30	15,5	-7 %	19	-	-
<i>Gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze accidenteel of opzettelijk is ontstaan</i>	28	14,5	+27 %	11	-	-

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Vershil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

[2] Het aantal sterfgevallen door zelfmoord wordt onderschat: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaatcancer (bij mannen) zijn de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest.

In Elsene, voor de periode 2009-2012, is de gestandaardiseerde **incidentie** van prostaatcancer bij mannen beduidend hoger dan op het niveau van het Gewest. De incidentie van de andere voornaamste vormen van kanker is niet significant verschillend van die van het Gewest ¹⁰⁻⁷.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische **screening** te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, borstkanker en baarmoederhalskanker. In Elsene is de totale dekking van borstkankerscreening bij vrouwen dezelfde als in het Gewest (53 %). Het aandeel vrouwen dat een mammografie heeft ondergaan in het specifieke kader van het georganiseerde en gratis programma ("mammothest" genoemd) is iets lager dan op het niveau van het Gewest²⁴ ¹⁰⁻⁸. De totale dekking ligt eveneens lager dan de Europese aanbeveling van 70 % van de doelgroep.

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, is het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Elsene (54 %) bijna gelijk als dit aandeel voor het Brussels Gewest (53 %)²⁵.

10-7

Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer en borstkanker, Elsene en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012

	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Verskil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	181	113,8	+30 %
Longen-bronchiën	105	66,0	+3 %
Colorectaal	88	55,3	+7 %
Vrouwen			
Borst	278	166,4	+13 %
Colorectaal	81	48,5	+3 %
Longen-bronchiën	49	29,3	-10 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verschil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio - 1) x 100

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10-8

Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borstonderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012

	Elsene	Brussels Gewest
Mammothest	7,7 %	9,9 %
Mammografie en/of mammothest	53,1 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

24 Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

25 InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfsrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftijdsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking ([niet-werkende werkzoekenden](#)) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
CHIREC	Centre Hospitalier Interrégional Edith Cavell	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
EU	Europese Unie	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
FOD	Federale Overheidsdienst	ULB	Université libre de Bruxelles
GBP	Gewestelijk Bestemmingsplan	VUB	Vrije Universiteit Brussel
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden		
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf

Zoom op de gemeenten: Elsene

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be